

COVID-19 pandemins inverkan på utsatta barn och familjer inom småbarnspedagogiken

En allmän litteraturstudie

Ramona Holmberg

Lärdomsprov

Socionom

2023

Lärdomsprov

Ramona Holmberg

COVID-19 pandemins inverkan på utsatta barn och familjer inom småbarnspedagogiken - En allmän litteraturstudie

Yrkeshögskolan Arcada: Socionom, 2023.

Identifikationsnummer:

7928

Uppdragsgivare:

Esbo stad

Sammandrag:

I december 2019 konstaterades fall av lunginflammation i Kina som orsakades av ett nytt och tidigare okänt virus, SARS-CoV-2. Coronakrisen och undantagsförhållandet har framförallt påverkat barnen men också familjerna. Under våren 2020 utfärdades förordningar om begränsningen av skyldigheten att anordna småbarnspedagogik. Trots detta har småbarnspedagogiken varit tillgänglig under denna tidsperiod där rätten till närundervisning gällde de barn med vårdnadshavare som arbetade i kritiska samhällssektorer, medan resten av barnen övergick till distansundervisning. Verksamheten och rutinerna förändrades inom småbarnspedagogiken, där barnen hemma gick miste om viktigt stöd samt sociala kontakter. Detta lärdomsprov är ett beställningsarbete inom projektet "Nordiskt perspektiv" av Esbo stad och genomfördes som en allmän litteraturstudie där syftet var att undersöka hur COVID-19 pandemin och dess följder påverkat småbarnspedagogiken men framförallt de utsatta barnen och familjerna. Frågeställningen för lärdomsprovet är: *Hur har pandemin påverkat utsatta barn och familjer inom småbarnspedagogiken?* Lärdomsprovet har bland annat fokus på delaktighet och resiliens som teoretisk referensram. Relevant forskning om pandemin och småbarnspedagogiken framförs även. I och med att COVID-19 pandemin är en ny kris i världen, finns det begränsat med tidigare forskning har kring ämnet. De artiklar som inkluderades är baserade på forskning från olika länder i världen. I resultatet framkommer bland annat att barnen och familjerna påverkades olika av pandemin. Det framkom även att småbarnspedagogiken inte kunde garantera att fortsättningsvis vara utav hög kvalitet under undantagstiden samt man kunde heller inte säkerställa tillgången till stöd för de barn i behov av särskilt stöd, trots att varje barn har enligt lagen rätt till detta. Därmed kan man förutspå att de negativa effekterna av COVID-19 pandemin i huvudsak kommer drabba de som redan innan krisen haft en utsatt ställning.

Nyckelord:

COVID-19, Pandemi, Småbarnspedagogik, Utsatthet, Resiliens, Delaktighet, Esbo stad

Degree Thesis

Ramona Holmberg

The impact of the COVID-19 pandemic on vulnerable children and families in early childhood education - A general literature study

Arcada University of Applied Sciences: Social Services, 2023.

Identification number:

7928

Commissioned by:

City of Espoo

Abstract:

In December 2019, cases of pneumonia caused by a new and previously unknown virus, SARS-CoV-2, were found in China. The corona crisis and the exceptional circumstances have mainly affected the children but also the families. In the spring of 2020, regulations were issued on the limitation of the obligation to organize early childhood education. Despite this, early childhood pedagogy has been available during this time period where the right to local education applied to children with guardians who worked in critical sectors of society, while the rest of the children got into distance education. The activities and routines changed in early childhood education, where the children at home missed out on important support and social contacts. This degree thesis is commissioned work within the project "Nordic perspective" by the city of Espoo and was carried out as a general literature study where the purpose was to investigate how the COVID-19 pandemic and its consequences affected on early childhood education, but above all the vulnerable children and families. The research question for the degree thesis is: How has the pandemic affected vulnerable children and families in early childhood education? The degree thesis has, among other things, focus on participation and resilience as a theoretical frame of reference. Relevant research on the pandemic and early childhood education is also presented. As the COVID-19 pandemic is a new crisis in the world, there is limited previous research on the subject. The articles that were included are based on research from different countries. Among other things, the results show that children and families were affected differently by the pandemic. It also emerged that early childhood education could not guarantee that it would continue to be of high quality during the exceptional period, and it was also not possible to ensure access to support for children in need of special support, even though every child has the right to this according to the law. Thus, it can be predicted that the negative effects of the COVID-19 pandemic will mainly affect the ones that already had a vulnerable position before the crisis.

Keywords: COVID-19, pandemic, early childhood education, vulnerability, resilience, participation, City of Espoo

Opinnäyte

Ramona Holmberg

Pandemian vaikutus haavoittuviin lapsiin ja perheisiin varhaiskasvatuksessa – Yleinen kirjallisuuskatsaus

Yrkeshögskolan Arcada: Sosionomi, 2023

Tunnistenumero:

7928

Toimeksiantaja:

Espoon Kaupunki

Tiivistelmä:

Joulukuussa 2019 Kiinassa todettiin uuden ja aiemmin tuntemattoman viruksen SARS-CoV-2 aiheuttamia keuhkokuume tapauksia. Koronakriisi ja poikkeustila ovat pääasiassa vaikuttaneet lapsiin, mutta myös perheisiin. Keväällä 2020 laadittiin määräys varhaiskasvatuksen järjestämisvelvollisuuden rajoittamisesta. Tästä huolimatta varhaiskasvatus on ollut saatavilla tämän ajanjakson aikana, jossa kriittisillä sektoreilla työskennelleillä huoltajien lapsilla oli oikeus lähiopetukseen, kuin muut lapset siirtyivät etäopetukseen. Toiminta ja rutiinit muuttuivat varhaiskasvatuksessa ja lapset kotona jäivät paitsi tärkeästä tuesta ja sosiaalisista kontakteista. Tämä opinnäytetyö on Espoon kaupungin "Pohjoismainen näkökulma" -projektin tilaustyö, joka toteutettiin yleisenä kirjallisuuskatsauksena. Tavoite oli selvittää, miten COVID-19 pandemia ja sen seuraukset vaikuttivat varhaiskasvatukseen, mutta ennen kaikkea haavoittuviin lapsiin ja perheisiin. Opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Miten pandemia on vaikuttanut haavoittuviin lapsiin ja perheisiin varhaiskasvatuksessa? Opinnäytetyössä painotetaan mm. osallisuutta ja resilienssiä teoreettisena viitekehyksenä. Oleellista aikaisempaa tutkimusta koskien pandemiaa ja varhaiskasvatusta tuodaan myös esiin. Johtuen siitä että COVID-19 pandemia oli uusi kriisi maailmalla, aiheesta on tehty rajallisesti aikaisempaa tutkimusta. Sisällytetyt artikkelit perustuvat tutkimuksiin eri maista. Tulokset osoittivat mm. että pandemia vaikutti lapsiin ja perheisiin eri tavalla. Kävi myös ilmi, ettei laadukasta varhaiskasvatusta tai erityisen tuen saantia voitu taata poikkeusaikana, siitä huolimatta että jokaisella lapsella on lain mukaan oikeus tähän. Näin ollen voidaan ennustaa että COVID-19 pandemian negatiiviset vaikutukset vaikuttavat pääasiassa niihin ryhmiin jotka olivat haavoittuvassa asemassa jo ennen kriisiä.

Avainsanat: COVID-19, pandemia, varhaiskasvatus, haavoittuvuus, resilienssi, osallisuus, Espoon kaupunki

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
2	Bakgrund	5
2.1	<i>Småbarnspedagogik.....</i>	5
2.1.1	<i>Grunderna för planen för småbarnspedagogik</i>	6
2.1.2	<i>Rätten till stöd inom småbarnspedagogik</i>	6
2.2	<i>Risk- och skyddsfaktor</i>	7
2.3	<i>Utsatthet</i>	8
3	Syfte och frågeställning.....	9
4	Tidigare forskning	9
4.1	<i>Småbarnspedagogikens betydelse för barn</i>	9
4.2	<i>Småbarnspedagogiken under COVID-19 pandemin</i>	10
5	Teoretisk referensram	11
5.1	<i>Resiliens.....</i>	12
5.2	<i>Barns delaktighet</i>	12
5.2.1	<i>Roger Hart - Delaktighetens steg.....</i>	14
5.2.2	<i>Harry Shier - Vägar till delaktighet.....</i>	15
6	Metod.....	16
6.1	<i>Allmän litteraturstudie</i>	16
6.2	<i>Datainsamling</i>	17
6.3	<i>Inklusions- och exklusionskriterier.....</i>	18
6.4	<i>Validitet och reliabilitet</i>	19
6.5	<i>Kvalitetsgranskning</i>	19
6.6	<i>Analysmetod.....</i>	20
6.7	<i>Etiska aspekter</i>	21
7	Resultat	22
7.1	<i>COVID-19 pandemins inverkan på barn och familjer.....</i>	22
7.2	<i>Risk- och skyddsfaktorer.....</i>	24
7.3	<i>COVID-19 pandemins inverkan på barn inom småbarnspedagogiken</i>	26
8	Diskussion.....	28
8.1	<i>Resultatdiskussion</i>	28
8.1.1	<i>Pandemins inverkan på utsatta barn och familjer</i>	29
8.1.2	<i>Småbarnspedagogiken under COVID-19 pandemin</i>	29
8.1.3	<i>Barns delaktighet inom småbarnspedagogiken.....</i>	31
8.2	<i>Metoddiskussion.....</i>	32
8.3	<i>Förslag på vidare forskning</i>	33
	Källor	35

1 Inledning

I december 2019 konstaterades fall av lunginflammation i Kina som orsakades av ett nytt och tidigare okänt virus, SARS-CoV-2. Sjukdomen som orsakades av viruset kallas COVID-19. (Institutet för hälsa och välfärd, 2020) THL fungerar som en nationell sakkunnig institution för bekämpningen av smittsamma sjukdomar. THL införde riktlinjer och restriktioner samt gav instruktioner om förebyggandet av smittspridningen samt hur individen kunde undvika att bli smittad. (Institutet för hälsa och välfärd, 2022b) Det är viktigt att följa myndigheternas anvisningar och inte t.ex. lämna ett sjukt eller halvfriskt barn till daghemmet. THL rekommenderade att stanna hemma vid symtom samt en symptomfri dag innan barnet kunde återgå till småbarnspedagogiken.

Coronaviruset smittar i huvudsak som dropp- och kontaktsmitta. Coronaviruset kan även smitta via luften samt via beröring av ytor. (Institutet för hälsa och välfärd, 2022a) Symtom på coronavirusinfektion kan vara huvudvärk, kraftlöshet eller trötthet, störningar i lukt- eller smaksinnet, hosta, snuva, halsont, feber, muskelvärk, illamående eller kräkningar men också diarré. Allvarliga symtom kan vara lunginflammation, akuta andningssvårigheter eller andra komplikationer. Många som fått allvarliga symtom har någon riskfaktor innan som t.ex. hög ålder eller någon sjukdom. (Institutet för hälsa och välfärd, 2022c)

Jag anser det är viktigt att undersöka om hur pandemin påverkat barn och familjer men framförallt de som är särskilt utsatta samt hur småbarnspedagogiken påverkades utav pandemin. Exempel på utsatta barn och familjer är de som lever i fattigdom, i en situation där vårdnadshavarna eller den ensamstående vårdnadshavaren har en låg utbildning, är beroende av försörjningsstöd och/eller har svagt socialt nätverk. Påverkande faktorer kan även vara problematik gällande missbruk, våld, någon psykisk sjukdom eller intellektuell funktionsnedsättning. Orsaken till att jag anser det är viktigt att undersöka är då risken är högre att dessa barn och familjer påverkats mer utav kriser samt då småbarnspedagogiken är en trygghet för många barn och familjer som saknades under denna tidsperiod. Därmed är det viktigt att professionella inom småbarnspedagogiken riktar ökad uppmärksamhet åt dessa barn och familjer. Detta för att minska de eventuella negativa konsekvenserna av COVID-19 pandemin samt att förebygga ytterligare problematik.

Att undersöka om hur pandemin påverkat utsatta barn och familjer samt småbarnspedagogiken bidrar till ökad kunskap om ämnet men ger också professionella byggstenar om hur de kan bemöta samt ge stöd åt dessa barn och familjer ifall liknande situationer uppstår i framtiden. Detta är en av orsakerna till att fokuset för detta lärdomsprov kommer ligga på hur pandemin påverkat utsatta barn och familjer men också hur småbarnspedagogiken påverkades utav COVID-19 pandemin.

2 Bakgrund

I kapitlet *Bakgrund* presenteras de centrala begrepp och teman som framkommer i lärdomsprovet. Dessa begrepp är *småbarnspedagogik*, *grunderna för planen för småbarnspedagogik* och *rätten till stöd inom småbarnspedagogik* men också *risk- och skyddsfaktor* samt *utsatthet*. Detta som stöd för läsaren att få en inblick i temat och en klarhet i de centrala begrepp som framkommer i detta lärdomsprov.

2.1 Småbarnspedagogik

Enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) har varje barn rätt till småbarnspedagogik. Småbarnspedagogiken kan erbjudas via olika verksamhetsformer som daghem, familjedagvård eller öppen småbarnspedagogisk verksamhet. (Utbildningsstyrelsen, 2022)

Småbarnspedagogiken är en viktig del av barnets uppväxt och lärtig som lägger grunden för barnets livslånga lärande. Syftet med småbarnspedagogiken är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnets helhetsmässiga uppväxt, utveckling men också lärandet. Småbarnspedagogiken bör ordnas och utvecklas enligt principen om inkludering, då alla barn har oberoende av behovet av stöd, funktionsnedsättning eller kulturell bakgrund rätt att delta i den småbarnspedagogiska verksamheten. Småbarnspedagogiken bör även främja jämlikhet och likabehandling samt förebygga marginalisering. Samarbetet mellan pedagogerna och vårdnadshavarna är betydelsefullt och skapar kontinuitet samt trygghet i barnets och familjernas vardag. Därmed är ett ömsesidigt, öppet och respektfullt bemötande viktigt. (Utbildningsstyrelsen, 2022)

De förpliktelser som styr småbarnspedagogiken bygger på Finlands grundlag, lagen om småbarnspedagogik, statsrådets förordning om småbarnspedagogik samt på grunderna för planen för småbarnspedagogik. Den småbarnspedagogiska verksamheten regleras också av föreskrifter i förvaltningslagen samt i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. (Utbildningsstyrelsen, 2022)

2.1.1 Grunderna för planen för småbarnspedagogik

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en nationell föreskrift som har utfärdats av Utbildningsstyrelsen enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018). Syftet är att stödja och styra hur småbarnspedagogiken ordnas, genomförs och utvecklas för att garantera att verksamheten håller hög kvalitet och genomförs på lika grunder i hela landet. De lokala planerna för småbarnspedagogiken och barnets plan ska utarbetas och genomföras enligt grunderna för planen för småbarnspedagogik. Barnets plan bör utgå från barnets behov men framförallt från barnets bästa. Därmed är det viktigt att vårdnadshavarnas och pedagogernas iakttagelser och uppfattningar om barnets utveckling och lärande samt förmåga att fungera i grupp beaktas då planerna skrivs och senare utvärderas. Det är även viktigt att känna till barnets kunnande, styrkor, intresseområden samt individuella behov. Planen ska även beakta barnets språkliga, kulturella och åskådningsmässiga bakgrund. Detta då varje barn har enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) rätt till en systematisk och målinriktad fostran, undervisning och vård. (Utbildningsstyrelsen, 2022)

2.1.2 Rätten till stöd inom småbarnspedagogik

Enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) har varje barn vid behov rätt till allmänt, intensifierat eller särskilt stöd. Anordnaren av småbarnspedagogik har en skyldighet enligt lagen att ge barnet det stöd hen behöver. Behovet av stöd bör bedömas och ordnas utan dröjsmål. Det är viktigt att stödet ges i rätt tid och att barnets behov beaktas individuellt samt att barnet får möjligheten att höras där man bör beakta barnets ålder och utvecklingsnivå. Det eventuella stödet bör även ordnas utgående från barnets styrkor som anknyter till lärandet, utvecklingen och välbefinnandet. Det är viktigt för barnet att stödet ges kontinuerligt och konsekvent samt fortsätter under förskoleundervisningen men också senare då barnet övergår till den grundläggande utbildningen. Detta för att främja barnets

utveckling och lärande samt välbefinnande. Samtidigt förebygger man att befintliga problemen inte blir värre och motarbetar risken för marginalisering senare i livet. (Utbildningsstyrelsen, 2022)

2.2 Risk- och skyddsfaktor

Varje individ har olika förutsättningar att möta och klara av olika eventuellt svåra erfarenheter i livet. Dessa förutsättningar påverkar livet, hälsan och utvecklingen. Kunskap om och ökad förståelse för såväl tecken på psykisk ohälsa som risk- och skyddsfaktorer hos barnet, dess familj och närmiljön ger förutsättningar för att främja och förebygga problematik senare i livet. (Riskhandboken barnhälsovård – för professionen, 2019 se Socialstyrelsen, 2014)

Risikfaktor kan definieras som de förhållanden som ökar sannolikheten för barnet att utveckla problematik, eller som inverkar på allvarlighetsgraden, varaktigheten eller frekvensen av problem. En riskfaktor behöver inte vara en orsak till, utan kan också vara en faktor som ökar risken för problem att utvecklas. *Skyddsfaktor* kan definieras som de faktorer som ökar barnets möjligheter till en god anpassning och utveckling, trots utmaningar och problem. Med skyddsfaktor avses de förhållanden som ökar barnets motståndskraft eller minskar effekten av riskfaktorer. (Riskhandboken barnhälsovård – för professionen, 2019 se Andershed & Andershed, 2015)

Barnfamiljers välbefinnande bygger bland annat på en trygg uppväxt- och livsmiljö, familjekrets samt hobbyer. Coronakrisen har orsakat permitteringar och uppsägningar, vilket har ökat risken för barnfamiljernas svårigheter med försörjningen. Hoten relaterade till den ekonomiska situationen har även ökat bekymren för de utsatta familjerna. Coronapandemin har drabbat mest de barn och familjer som redan innan pandemin hade en utsatt ställning. Enligt flera organisationer är utmattningen störst i ensamförsörjarfamiljer där ett eller flera barn behöver särskilt stöd. Under våren har dessa barn och familjer inte fått stöd som vanligt vilket har lett till ett ökat behov av olika tjänster. Men dessa tjänster har inte varit tillgängliga på normalt sätt eller så har man inte vågat använda sig utav dem. Dessutom har beslut om olika tjänster och förmåner kunnat dröja. Trots detta vore det viktigt att stärka de faktorer som stöder barnens resiliens såsom hobbyer, kamratrelationer men framförallt sträva efter en trygg vardag. (Statsrådet, 2020)

Det är viktigt att komma ihåg att samma typ av riskfaktor har olika inverkan på olika barn. Det råder inte alltid ett samband mellan antalet riskfaktorer och utfallet hos det enskilda barnet. Det är antalet riskfaktorer och dess varaktighet som är utav betydande roll. (Riskhandboken barnhälsovård – för professionen, 2019 se Andershed & Andershed, 2015; Willie & Bettge, 2008) Depression hos vårdnadshavaren leder till exempel inte per automatik till mental ohälsa eller beteendeproblem hos barnet. Det är de sociala och personliga belastningarna hos vårdnadshavaren och dess påverkan på omsorgsförmågan, i kombination med sårbarheten hos barnet, som utgör den största risken för barnet. Vårdnadshavarens brister i att se och besvara barnets behov kan ha en negativ inverkan på barnets utveckling och kan leda till problematik senare i livet. (Riskhandboken barnhälsovård – för professionen, 2019 se Risholm Mothander & Broberg, 2018; Moe et al., 2010)

Man kan förutspå att de negativa effekterna av COVID-19 pandemin i huvudsak kommer drabba de grupper som innan krisen haft en utsatt ställning. (Statsrådet, 2020)

2.3 Utsatthet

Kriser drabbar mest de som redan befinner sig i en utsatt position. Till dessa grupper hör ofta barn, äldre, personer med någon funktionsnedsättning samt olika minoriteter. (Absetz et al., 2021 se Rapeli, 2017) COVID-19 krisen drabbade i synnerhet redan utsatta grupper som fattiga. Invandrare drabbades även hårt utav viruset och karantänen på grund av eventuellt förekommande utanförskap och fattigdom. (Absetz et al., 2021 se Saarinen, 2020) COVID-19 pandemin har visat att barn med invandrarbakgrund varit särskilt utsatta både i Finland och globalt. (Absetz et al., 2021 se Valtioneuvosto kanslia, 2020). Även barnfamiljer anses vara i en särskilt utsatt position vid krissituationer. Detta då resurserna i familjerna eventuellt är begränsade. Exempel är ensamstående vårdnadshavare med små barn eller familjer som tillhör en etnisk minoritet.

3 Syfte och frågeställning

Detta lärdomsprov är ett beställningsarbete av Esbo stad och en del av projektet ”Nordiskt perspektiv”, som bestod av fyra teman. Lärdomsprovet utgår från Tema 1 *Pandemi* med fokus på småbarnspedagogiken samt utsatta barn och familjer. Orsaken till intresset för temat *Pandemi* är tidigare erfarenhet inom småbarnspedagogiken men framförallt intresset för hur pandemin påverkat småbarnspedagogiken samt de utsatta barnen och familjerna.

Syftet med detta lärdomsprov är därmed att undersöka hur COVID-19 pandemin och dess följder påverkat småbarnspedagogiken men framförallt de utsatta barnen och familjerna.

Lärdomsprovets syfte besvaras med följande frågeställning:

- *Hur har pandemin påverkat utsatta barn och familjer inom småbarnspedagogiken?*

4 Tidigare forskning

I kapitel *tidigare forskning* presenteras de artiklar som hittades under litteratursökningen relaterat till lärdomsprovets syfte och frågeställning. Därav kommer *småbarnspedagogikens betydelse för barn* samt *småbarnspedagogiken under COVID-19 pandemin* föras fram. För att hitta tidigare forskning som behandlar detta ämne genomfördes en litteratursökning i databaserna Journal.fi samt Google Scholar. En manuell sökning gjordes även genom fri sökning på internet. De sökord som användes var bland annat småbarnspedagogik OR varhaiskasvatus AND COVID-19.

4.1 Småbarnspedagogikens betydelse för barn

Den tidiga barndomen är en särskilt intensiv men betydelsefull period i individens liv. Deltagandet i småbarnspedagogiken och det stöd barnet får anses vara viktigt med tanke på utvecklingen och lärandet under dessa tidiga år, men också senare i livet gällande skolframgången. Deltagandet i småbarnspedagogiken anses även vara viktigt med tanke på barnets sociala och kognitiva utveckling. Småbarnspedagogiken har även en positiv inverkan på barnets livskvalitet då barnet får möjligheten att delta i för barnet viktiga och meningsfulla och pedagogiskt uppbyggda verksamheter, där man strävar efter

att skapa positiva lärandeupplevelser. Därmed är kunskap om hur man bygger en givande inlärningsmiljö viktigt. Småbarnspedagogiken har även en särskilt stor betydelse för de barn med utmaningar gällande utvecklingen och lärandet eller vars levnadsvillkor är utmanande. Därmed är det viktigt att pedagogerna inom småbarnspedagogiken strävar efter en sensitiv och öppen interaktion med dessa barn och familjer. (Karila, 2016)

4.2 Småbarnspedagogiken under COVID-19 pandemin

Coronakrisen och undantagsförhållandet har framförallt påverkat barnen men också familjerna. Pandemin har medfört restriktioner och riktlinjer för att förhindra spridningen av viruset (Kuutti et al., 2021), vilket har haft negativa konsekvenser på barns lärande samt familjernas välbefinnande. Under våren 2020 utfärdade statsrådet förordningar om begränsningar av skyldigheten att anordna småbarnspedagogik. Skyldigheten att ordna närundervisning begränsades fram till den 13 maj 2020. Trots detta har småbarnspedagogiken varit tillgänglig under denna tidsperiod där rätten till närundervisning gällde de barn med vårdnadshavare som arbetade i kritiska samhällssektorer. Senare rekommenderade statsrådet att vårdnadshavare i mån av möjlighet skulle hålla barnen hemma. (Statsrådet, 2020)

COVID-19 pandemin har påverkat barns deltagande i småbarnspedagogiken. Barns deltagande i småbarnspedagogiken minskade markant under våren 2020, då regeringen utfärdade rekommendationen om att vårdnadshavarna skulle hålla sina barn hemma ifall de hade möjlighet till detta. (Saranko et al., 2021) Enligt resultaten i studien av Saranko et al. (2021) deltog 33,8 % av barnen i småbarnspedagogiken i april 2020. En lång frånvaro från småbarnspedagogiken påverkade särskilt de barn i behov av särskilt stöd och olika tjänster. Detta då många tjänster varit avbrutna eller getts i mindre omfattning under undantagstiden. Efter att småbarnspedagogiken och närundervisningen begränsades har de utsatta barnen och familjerna nödvändigtvis inte blivit sedda eller deras nöd blivit upptäckt. (Statsrådet, 2020) Kuutti et al. (2021) för fram att man inte kunnat säkerställa tillgången till stöd för dessa barn och familjer under denna tidsperiod. Trots undantagstiden samt de riktlinjer och restriktioner som medförde vore det viktigt att varje barns behov av stöd tillgodoses.

Varje barn har rätt till småbarnspedagogik av hög kvalitet även under undantagstider. Studien av Kuutti et al. (2021) för även fram att man inte kunde garantera att småbarnspedagogiken under undantagstiden våren 2020 fortsatte vara utav hög kvalitet. En av orsakerna till detta var då denna tidsperiod krävde utveckling av småbarnspedagogiken samt införande av nya pedagogiska tillvägagångssätt. Den småbarnspedagogiska verksamheten anpassades enligt rekommendationen om att ordna verksamheten ute, att begränsa samarbetet mellan grupperna, att omorganisera rutinerna samt att öka smågruppsverksamhet. Storleken på barngrupperna minskades även. (Saranko et al., 2021) Då barnantalet minskade inom småbarnspedagogiken fick pedagogerna möjlighet att bättre uppmärksamma varje barn individuellt och lyssna på deras önskemål samt involvera dem i planeringen samt utvärderingen av verksamheten. Detta gav även möjlighet till att individuellt öva på olika färdigheter. (Kuutti et al., 2021) Man strävade även efter att minska mängden fysiska kontakter genom att t.ex. begränsa så endast barn och personal fick komma in till daghemmen. Under våren 2020 gavs inga instruktioner om hur småbarnspedagogiken skulle ordnas för de barn som var hemma. De familjer som var hemma fick t.ex. möjligheten till elektronisk kontakt med daghemmet samt tillgång till videoförmedlad pedagogisk verksamhet. (Saranko et al., 2021)

Ahonen & Pesonen (2020) för fram att då undantagsförhållandena förlängdes uppstod oro för de barn och familjers välbefinnande som var hemma samt familjernas resurser men också upprätthållandet av rutinerna. Detta då vårdnadshavarna uttryckt att distansarbetet var utmanande då barnen var hemma. I studien framkom även att de barn i behov av särskilt stöd orsakade mer utmaningar och oroligheter hemma. De barn i behov av särskilt stöd rekommenderades att delta på heltid i småbarnspedagogiken. Detta med tanke på barnets och familjens bästa.

5 Teoretisk referensram

I kapitlet *teoretisk referensram* presenteras lärdomsprovets teoretiska referensram. Den teoretiska referensramen bygger på tidigare forskning samt teorier som är kopplade till lärdomsprovets syfte och frågeställning. Den teoretiska referensramen för detta lärdomsprov är *resiliens* och *barns delaktighet*. Detta då det är särskilt viktigt att i samband med kriser beakta barns resiliens samt de påverkande faktorerna. Det är även

viktigt att vara medveten om att barns delaktighet kräver någon form av trygghet men också känslan av tillhörighet i en gemenskap.

5.1 Resiliens

Olika motgångar är en del av och hör till livet, men det är viktigt att komma ihåg att varje individ reagerar olika på dessa motgångar. (Joutsenniemi & Lipponen, 2015 se Bonanno, 2004; Kessler et al., 1995) Med resiliens avser man individens handlingar som upprätthåller förmågan att möta olika svårigheter och utmaningar i livet. Resiliensen stödjer även anpassningsförmågan samt förmågan att klara av svåra omständigheter i livet. (Joutsenniemi & Lipponen, 2015 se Bonanno, 2004; Fletcher & Sarkar., 2013)

Skyddande faktorer är t.ex. en god självkänsla, självregleringsförmåga och motivation att klara sig samt en stödjande närmiljö. (Joutsenniemi & Lipponen, 2015 se Garnezy, 1991; Rutter, 1981) Utöver individens personliga styrkor främjas resiliensen även utav flertal faktorer som inte är relaterade till individens personlighet utan till t.ex. sociala anknytningar. (Joutsenniemi & Lipponen, 2015 se Masten 2001) Utvecklingen av resiliensen stöds på bästa sätt av en varm och stark relation med minst en vuxen. (Joutsenniemi & Lipponen, 2015 se Rutter, 1981) Barnets styrkor är i ständig växelverkan med omgivningen och är förstärkande eller försvagande beroende på den respons barnet får från omgivningen. Ifall uppväxtmiljön är trygg stärks till exempel den sociala kompetensen och självkänslan, medan i en skadlig miljö kan de försvagas. I processen utvecklas även de egenskaper som gör motgångarna mindre skadliga. (Joutsenniemi & Lipponen, 2015 se Richardson, 2002) Styrkan av krisernas inverkan på individen beror därmed på balansen i livssituationen samt resiliensen vid tidpunkten då krisen inträffar. Ifall resiliensen är tillräckligt stark, kan den skydda individen från den negativa påverkan utav den traumatiska händelsen eller krisen. Därmed blir inverkan på individen blir mindre. (Joutsenniemi & Lipponen, 2015)

5.2 Barns delaktighet

Barns möjlighet till deltagande har under de senaste årtiondena ökat, bland annat genom ratificeringen av FNs konvention om barnets rättigheter. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter har varje barn rätt att bli hörd och att uttrycka sina åsikter i frågor som

berör dem (Heikkilä et al., 2020 se Horgan et al., 2017; Turja & Vuorisalo, 2018) men också att uppleva känslan av tillhörighet i en gemenskap (Heikkilä et al., 2020 se Kangas & Brotherus, 2017; Salonen et al., 2018; Venninen et al., 2014). I samband med kriser blir barns position extra sårbar (Heikkilä et al., 2020 se Amri et al., 2017; Last 1994; UNISDR 2015), och barn riskerar att bli särskilt beroende av vuxna och därmed riskerar barns möjligheter att bli sedda och hörda (Heikkilä et al., 2020 se Last 1994; Anderson 2005).

Politiskt deltagande innebär individens möjligheter att bli hörd och påverka medan socialt deltagande innebär tillhörighet till en grupp och meningsfulla sociala relationer (Nivala, 2021 se Maunu & Kiilakoski, 2018). Social delaktighet utgör grunden för politiskt deltagande och innebär erfarenheter av att tillhöra en gemenskap (Nivala, 2021 se Nivala & Ryyänänen, 2013). Politiskt deltagande betonar barnets känsla av delaktighet på medvetenheten om att barnet blir hört, att barnets idéer tas på allvar samt att barnet har valmöjligheter (Nivala, 2021 se Turja, 2011; Virkki, 2015), medan den sociala delaktigheten uppmärksammar barnets växelverkan, vänskapsrelationer enligt erfarenheter om att bli accepterad (Nivala, 2021 se Kosterym, 2009). Delaktighet kan förverkligas då individen tillhör en gemenskap, deltar och kan påverka dess liv samt upplever känslan av tillhörighet (Nivala, 2021 se Nivala & Ryyänänen, 2013; Nivala & Ryyänänen 2019). Utgångspunkten för delaktighet är att tillhöra en gemenskap, det vill säga individens meningsfulla sociala relationer, interaktion med andra samt deltagandet som medlem av gemenskapen.

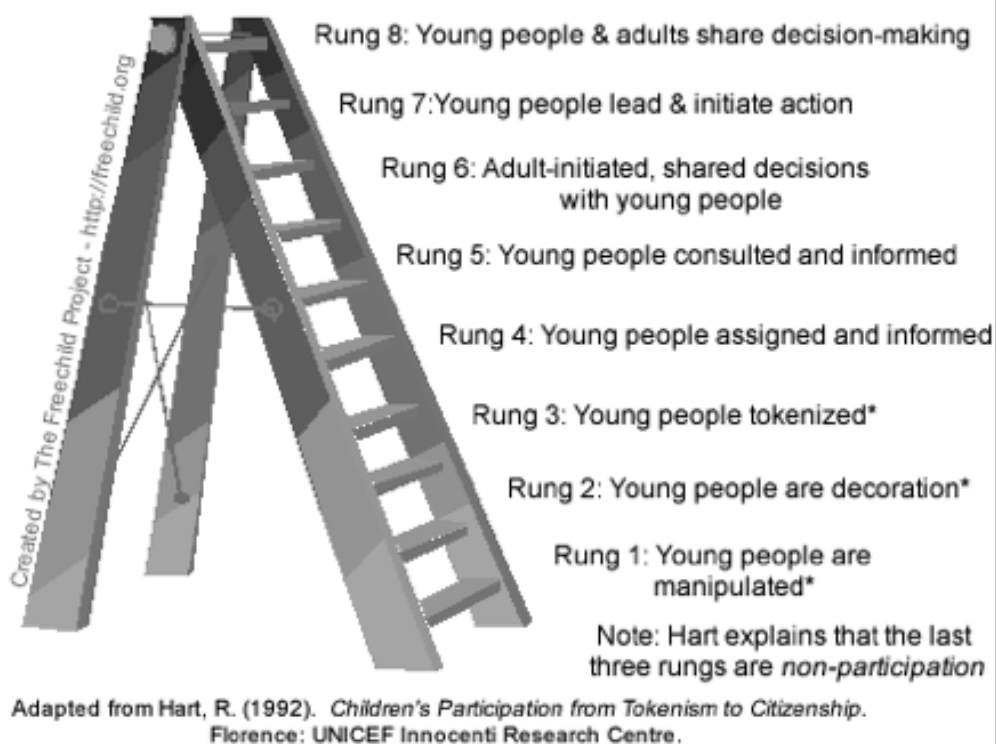
Sevón et al. (2021) för fram att småbarnspedagogiken har som uppgift är att främja förverkligandet av barns delaktighet. Den rättsliga grunden framkommer i FN:s konvention om barns rättigheter (1989), lagen om småbarnspedagogik (540/2018), grunderna för planen för småbarnspedagogik samt i diskrimineringslagen (1325/2014). I Grunderna för planen för småbarnspedagogik framkommer det att man bör sträva efter barnets deltagande i planeringen, genomförandet och utvärderingen av den småbarnspedagogiska verksamheten i enlighet med barnets ålder och utvecklingsnivå. Förverkligandet av barnets delaktighet bör ske dagligen samt medvetet där man strävar efter att värdera demokrati, jämlikhet och barns rättigheter. (Utbildningsstyrelsen, 2022) Sevón et al. (2021) för

fram oro över barns möjlighet att vara delaktiga och påverka saker då delaktighet till stor del bygger på verbal interaktion där de minsta barnen riskerar att bli obeaktade.

5.2.1 Roger Hart - Delaktighetens steg

Syftet med denna delaktighetssteg är att använda den som ett redskap för pedagogerna att identifiera graden av barns delaktighet vid beslutsfattande. De tre första stegen (1-3) hjälper att identifiera situationer där det inte handlar om delaktighet utan om överklig delaktighet. De fem översta stegen (4-8) visar ökad grad av delaktighet. Vilket steg som är önskvärt att hamna på beror på olika faktorer, som situationen men framförallt barnets mognad och ålder. Hart menar att det eftersträvansvärda är att barnet ska kunna välja vilket trappsteg av delaktighet som barnet klarar av och är mogen för. (Lunds kommun, 2018 se Hart 1992)

Roger Hart's Ladder of Young People's Participation

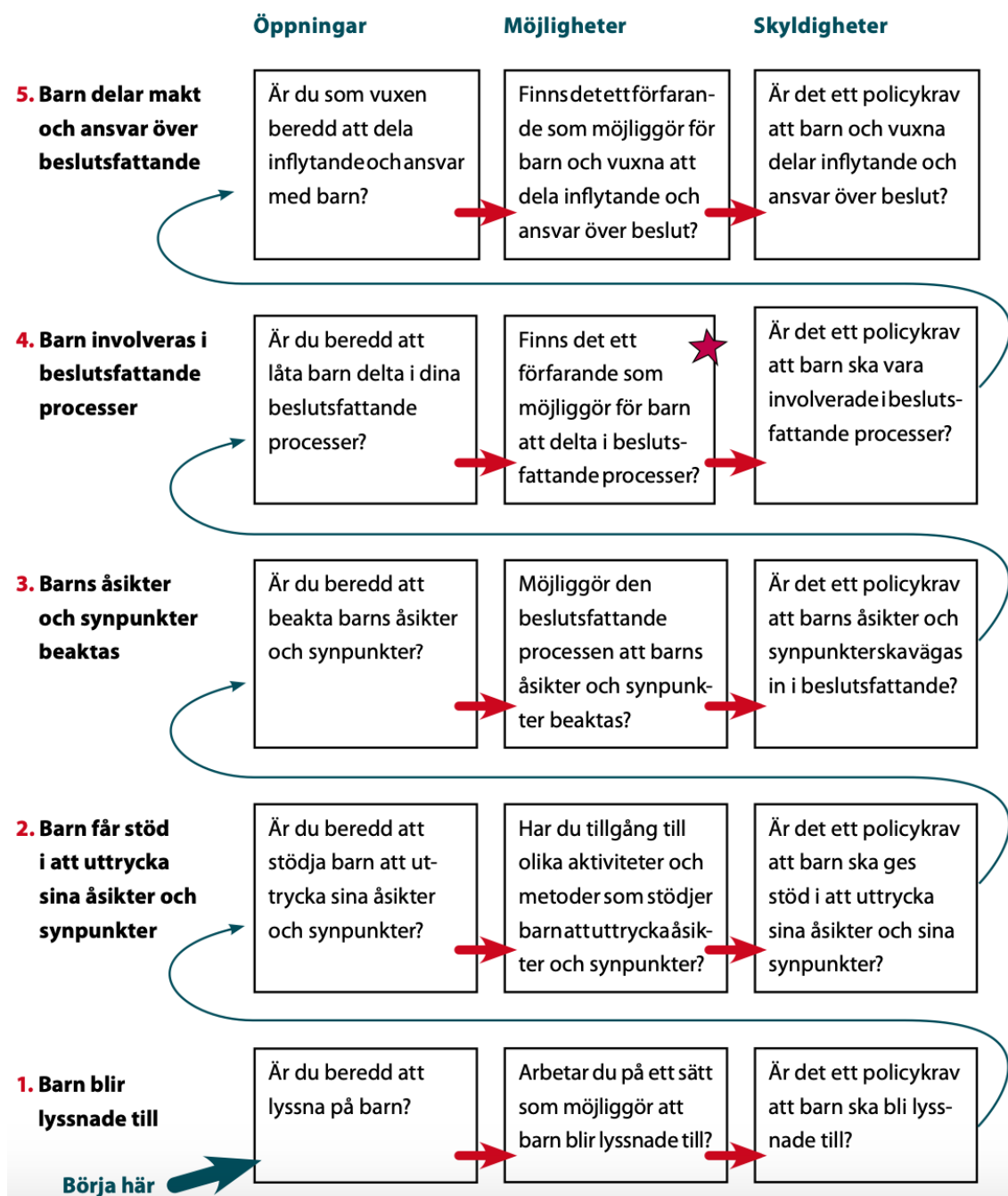

Figur 1: Roger Harts delaktighetssteg (Hart 1992)

5.2.2 Harry Shier - Vägar till delaktighet

Shiers delaktighetsmodell bygger vidare på Harts steg. Denna modell innehåller fem nivåer av delaktighet där det för varje nivå finns tre olika frågor för att definiera den nuvarande situationen samt för att kunna identifiera nästa steg med strävan efter att höja delaktighetsnivån. (Lunds kommun, 2018 se Hart 1992)

Tabell 1. Harry Shiers delaktighetsmodell (Shier 2001)

Den *första nivån* kräver att den vuxna lyssnar på barnet med uppmärksamhet och omtanke då barnet tar initiativ att uttrycka sina synpunkter. Detta är viktigt att uppmärksamma då vuxna ofta tänker att barn inte är intresserade av att framföra sina synpunkter vid beslutsfattandet. I den *andra nivån* framförs att det finns anledningar till varför barn eventuellt inte uttrycker sina åsikter. Möjliga orsaker kan exempelvis vara bristande tillit eller dåligt självförtroende samt tidigare erfarenheter av att vuxna inte lyssnat. I den *tredje nivån* betonas barnets åsikter bör vägas in vid beslutsfattandet. I den *fjärde nivån* blir barnet aktivt involverat i beslutsprocessen, men utan makt över besluten som fattas. För att uppnå den *femte nivån* behövs ett tydligt engagemang från vuxna att lämna ifrån sig en del av makten. Modellen föreslår inte att barn ska tvingas ta ansvar om det inte är lämpligt med tanke på barnets utvecklingsnivå och förståelse. (Lunds kommun 2018, se Shier 2001)

Barns delaktighet i beslutsprocesser har flera fördelar. Fördelarna är bland annat barnets ökade känsla av tillhörighet samt ökad känsla av självförtroende och empati men lägger även grunden till medborgarskap med demokratisk delaktighet. I detta lärdomsprov har jag valt att lyfta fram dessa delaktighetsmodeller av Roger Harts och Harry Shiers då jag anser att de ger verktyg åt professionella att öka barns delaktighetsnivå vid beslutsfattande samt vid frågor som berör dem. Därmed anser jag att dessa två delaktighetsmodeller går att anpassa till att användas inom småbarnspedagogiken. Jag anser även detta är viktigt då delaktighet och möjligheten att påverka ökar bland annat motivationen, engagemanget och känslan av delaktighet oavsett barnets ålder.

6 Metod

I detta kapitel presenteras *metoden* för detta lärdomsprov men också *datainsamlingen*, *inklusions- och exklusionskriterierna*, *validiteten och reliabiliteten* samt *kvalitetsgranskningen*. Ytterligare presenteras den *analysmetod* som användes samt slutligen *etiska aspekter*.

6.1 Allmän litteraturstudie

Metoden för detta lärdomsprov är *allmän litteraturstudie* med strävan efter att följa strukturen för systematisk litteraturstudie. En allmän litteraturstudie innebär att

systematiskt söka och kritiskt granska samt sedan sammanställa befintlig litteratur inom det valda ämnet. I en allmän litteraturstudie är det litteraturen som utgör informationskällan där data bygger på vetenskapliga artiklar eller rapporter. Det finns inget givet antal för hur många studier som ska ingå i en litteraturstudie. En allmän litteraturstudie är inte lika omfattande som en systematisk litteraturstudie då genomförandet av *en systematisk litteraturstudie* utgår från att motivera varför studien görs, formulera en frågeställning som går att besvara, formulera en plan för litteraturstudien, bestämma sökord och sökstrategi, identifiera och välja vetenskapliga artiklar, att kritiskt värdera och kvalitetsbedöma artiklarna samt att välja litteratur men också att analysera och diskutera resultaten samt slutligen att sammanställa och dra slutsatser av dessa resultat. Förutsättningen för genomförandet av en systematisk litteraturstudie är att det finns tillräckligt med studier av god kvalitet som kan användas som grund för bedömningar och slutsatser. (Forsberg & Wengström 2014)

Beskrivningen av genomförandet av en systematisk litteraturstudie har tillämpats för detta lärdomsprov där allmän litteraturstudie har använts som metod. Denna metod användes för att undersöka hur pandemin påverkade utsatta barn och familjer samt hur småbarnspedagogiken påverkades utav COVID-19 pandemin. Då metoden för detta lärdomsprov är allmän litteraturstudie kommer inget forskningslov behövas. Orsaken till valet av metoden var då jag ville lyfta fram betydelsefull tidigare forskning samt öka kunskap om ämnet på ett tillförlitligt sätt. Detta då jag anser att detta ämne är intressant och viktigt att lyfta fram. En annan orsak till valet av metoden och var då tiden för genomförandet av lärdomsprovet var begränsad. En av utmaningarna med denna metod var då det vid tillfället då lärdomsprovet skrevs var svårt att hitta tillräckligt med relevanta studier då COVID-19 var en ny kris i världen och därmed hade lite tidigare forskning gjorts. Med tanke på strävan efter att besvara syftet och frågeställningen för lärdomsprovet samt att öka kunskap om det valda ämnet anser jag denna metod är lämplig för detta lärdomsprov.

6.2 Datainsamling

De vetenskapliga artiklar som användes i detta lärdomsprov är insamlade genom en litteratursökning i databaserna Academic Search Complete (EBSCO), SAGE journals,

ScienceDirect, ProQuest, PubMed samt SpringerLink. Vid datasökningen har bland annat sökord som "COVID-19" eller "coronavirus" och "Preschool" eller "kindergarten" använts. Jag anser att de sökord som användes är relevanta för att samla information med syfte att besvara syftet och frågeställningen. De olika sökorden kombinerades med hjälp av OR och AND beroende på sökresultaten samt vilken databas som användes. Det insamlade materialet var på engelska. De vetenskapliga artiklar som inkluderades är valda på basis av rubriken för artikeln samt abstraktet. Sökorden samt inklusions- och exklusionskriterierna presenteras i tabellerna nedan.

Tabell 2. Resultat av sökning i databaser

Databas	Sökord	Antal träffar	Antal inkluderade artiklar
Academic Search Elite (EBSCO)	early childhood education or preschool or kindergarten or early years or daycare AND covid-19 or coronavirus or 2019-ncov or sars-cov-2 or cov-19 or 2019 pandemic or pandemic	194	2
SAGE journals	COVID-19 or coronavirus AND Preschool or kindergarten	28	0
ScienceDirect	COVID-19 AND preschool	779	1
ProQuest	COVID-19 AND preschool	132	0
PubMed	COVID-19 AND preschool	3 997	3
SpringerLink	COVID-19 AND preschool	811	1

6.3 Inklusions- och exklusionskriterier

För att avgränsa litteratursökningen samt hitta relevanta vetenskapliga artiklar för lärdomsprovet har jag följt nedan beskrivna inklusions- och exklusionskriterier. De vetenskapliga artiklarna som inkluderades i informationssökningen följer nedan givna kriterier:

Tabell 3. Inklusions- och exklusionskriterier

Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
<ul style="list-style-type: none"> - Artiklar skall vara skrivna på svenska, finska eller engelska - Artiklarna skall vara publicerade år 2019 eller senare - Artiklarna skall behandla hur COVID-19 pandemin påverkat utsatta barn och familjer inom småbarnspedagogiken - Artiklarna ska vara referentgranskade artiklar (peer reviewed) - Hela artikeln ska finnas tillgänglig (full text) 	<ul style="list-style-type: none"> - Artiklar som är skrivna på annat språk än svenska, finska eller engelska - Artiklar publicerade innan 2019 - Artiklar som inte behandlar hur COVID-19 pandemin påverkat utsatta barn och familjer inom småbarnspedagogiken - Artiklar som inte är referentgranskade (peer reviewed) - Artiklar som inte är tillgängliga i full text

Materialet efter datainsamlingen bestod av tio (10) artiklar och efter kvalitetsgranskningen av artiklarna inkluderades sju (7) artiklar. De inkluderade artiklarna beskrivs närmare i Bilaga 3.

6.4 Validitet och reliabilitet

Det är viktigt att beakta validiteten och reliabiliteten vid valet av vetenskapliga artiklar som inkluderas. Begreppet *validitet* innebär att mäta det som är avsett att mätas samt frånvaro av systematiska mätfel. Validiteten kan enklast bedömas genom att bedöma ifall mätinstrumentet har ett rimligt innehåll. Vid bedömning av validiteten finns tre viktiga aspekter. Dessa aspekter är innehållsvaliditet, begreppsvaliditet samt kvalitetsvaliditet. *Reliabilitet* innebär mätmetodens förmåga att vid upprepad mätning ge samma mätvärde. Låg reliabilitet innebär att mätproceduren lätt påverkas av slumpfel t.ex. oklar frågeformulering. (Forsberg & Wengström 2014)

6.5 Kvalitetsgranskning

Vid genomförandet av en allmän litteraturstudie är det viktigt att komma ihåg att varje val som görs vid de olika faserna av forskningsprocessen har konsekvenser för validiteten och reliabiliteten för studien. (Jacobsen 2012, s. 25) Forsberg & Wengström (2014)

påpekar att all publicerad forskning inte alltid är tillförlitlig samt av hög kvalitet. Det är orsaken till att den forskning som inkluderas bör kvalitetsgranskas.

Kvalitetsgranskningen av de valda artiklarna i detta lärdomsprov genomfördes med hjälp av Forsberg och Wengströms (2014) checklista för kvalitetsgranskning av artiklar. (Se Bilaga 1) Checklistorna är två stycken; en för systematiska litteraturstudier och en för kvalitativa artiklar. Checklistorna består av frågor som besvaras där man med hjälp av checklistan avgör forskningens kvalitet. Checklistorna har modifierats samt anpassats då de ursprungliga checklistorna bestod av öppna frågor. Frågorna har modifierats så att varje fråga kan besvaras med Ja eller Nej. Detta för att enklare ge poäng åt artiklarna och sedan bedöma artiklarnas kvalitet. Poängen har räknats så att ett positivt svar ger (1) poäng och ett negativt svar ger noll (0) poäng. Varje checklista har en totalsumma. Poängsumman beräknades sedan om till en procentenhet för att klassificera artiklarna. Artiklarna klassificerades enligt en procentskala där 80–100 % innebar hög kvalitet, 70–79 % innebar medelhög eller måttlig kvalitet medan 60–69 % innebar svag eller låg kvalitet. (Willman et al. 2006) I detta lärdomsprov inkluderades de artiklar med hög eller medelhög/måttligt bevisvärde. Samanlagt inkluderades sju (7) artiklar. Tre (3) artiklar exkluderades efter kvalitetsgranskningen.

6.6 Analysmetod

Som analysmetod för detta lärdomsprov har innehållsanalys använts. Enligt Forsberg & Wengström (2014) innebär innehållsanalys att systematiskt och stegvis klassificera data för att identifiera mönster och teman i studien. Målet är att beskriva och kvantifiera specifika fenomen som förekommer i studien. Innehållsanalys definieras som en teknik för objektiv, systematisk och kvantitativ beskrivning.

Innehållsanalyser kan delas in i *manifest* och *latent* innehållsanalys. Manifest innehållsanalys innebär analys av direkt synliga teman genom kvalitativa beräkningar. Latent innehållsanalys innebär att identifiera meningsbärande enheter, kodning av kategorier, identifiering av centrala teman samt utveckling av teorier och modeller. Analysmetoden för detta lärdomsprov är *induktiv innehållsanalys* som innebär att mönster, teman och kategorier är baserade på data där blir skribenten blir medveten om teman och kategorier som inte är tydligt uttalade.

Vid genomförandet av innehållsanalysen började jag med att noggrant läsa igenom de inkluderade vetenskapliga artiklarna där jag samtidigt antecknade det jag ansåg vara relevant med tanke på lärdomsprovets syfte och frågeställning. Detta för att få en klar förståelse om innehållet i artiklarna då artiklarna var skrivna på engelska. Därmed kom jag fram till det mest relevanta ur varje artikel och identifierade sedan de gemensamma teman i artiklarna. Slutligen kom jag fram till följande kategorier utgående från de valda artiklarnas resultat: *COVID-19 pandemins inverkan på barn och deras familjer*, *COVID-19, risk- och skyddsfaktorer* samt *COVID-19 pandemins inverkan på barn inom småbarnspedagogiken*. Jag anser att de valda rubrikerna är aningen breda men att de trots detta motsvarar innehållet.

6.7 Etiska aspekter

De etiska anvisningar som kommer följas i detta lärdomsprov är det som den Forskningsetiska delegationen (TENK) beskriver i "God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland". Detta innebär att oärlighet, försummelse eller andra avvikande tillvägagångssätt inte förekommer i detta lärdomsprov. Forskningen bör också planeras, genomförs och rapporteras samt det insamlade data ska lagras på det sätt som kraven på vetenskaplig fakta förutsätter. Jag kommer även följa ärlighet, omsorgsfullhet samt noggrannhet i forskningen men också vid dokumenteringen och presentationen av resultaten samt i bedömningen av undersökningar och undersökningsresultat. (Forskningsetiska delegationen, 2012)

Då jag valt att göra en allmän litteraturstudie beaktas de etiska aspekterna främst genom korrekt källhänvisning. Detta då man bör ta hänsyn till andra forskares studier och resultat samt hänvisa till deras publikationer på ett korrekt sätt för att respekteras deras arbete samt att resultatet tillmäts värde och betydelse. Man bör även garantera att plagiat och underhållning av information eller feltolkning av resultaten för att gynna lärdomsprovet inte förekommer. (Forskningsetiska delegationen, 2012)

7 Resultat

I detta kapitel kommer arbetets resultat sammanställas och kategoriseras samt slutligen redovisas. Detta har genomförts enligt följande kategorier: *COVID-19 pandemins inverkan på barn och deras familjer*, *COVID-19 risk- och skyddsfaktorer* samt *COVID-19 pandemins inverkan på barn inom småbarnspedagogiken*.

7.1 COVID-19 pandemins inverkan på barn och familjer

47 miljoner barn var instängda i sina hem under COVID-19 pandemin. Då restriktioner som karantän och nedläggning av daghemmen vidtogs har uppmärksamhet riktats på barns psykiska välbefinnande samt sociala och kognitiva utveckling. (Zhang et al., 2022) Foley et al. (2021) genomförde en studie i sex länder (Australien, Kina, Italien, Sverige, Storbritannien och USA). Resultaten i studien tyder på att även då upplevelsen av pandemin skilde sig mellan länderna, var sambanden mellan COVID-19 relaterade familjeupplevelser och anpassningssvårigheter hos barnen likartade i de olika länderna. Detta även då det förekom kontraster i nivån av smittospridningen och restriktionerna.

Resultaten i studien av Cantiani et al. (2021) framförde att små barn visade ökad ångest, aggressiva beteenden och trotsproblem under COVID-19 pandemin. Tso et al. (2020) för fram att COVID-19 pandemin och åtgärderna medförde skadliga effekter på det psykosociala välbefinnandet hos små barn såväl som deras vårdnadshavare. Foley et al. (2021) framför att vårdnadshavarnas svar indikerade på förhöjda nivåer av hyperaktivitet och känsloproblem hos de barn där vårdnadshavarna hade försämrade mental hälsa. De strikta COVID-19 åtgärderna var starkt kopplade med ökade sociala störningar. Ett samband mellan COVID-19 sociala störningar och barns ökade nivåer av problembeteenden och svårigheter kan förklaras av vårdnadshavarnas ökade oro och försämrade mentala hälsa. Skribenterna för även fram att svenska vårdnadshavare rapporterade de lägsta nivåerna av problem med jämnåriga barn och den högsta nivån av barns prosociala beteenden under pandemin, medan brittiska vårdnadshavare rapporterade de högsta nivåerna av barns känslomässiga och hyperaktivitetsproblem.

De främsta stressfaktorerna för små barn under karantän var förändringar i de dagliga rutinerna samt vårdnadshavarnas eventuellt försämrade psykiska hälsa. Detta då små barn

är särskilt utsatta på grund av deras begränsade kognitiva förmåga att bearbeta det som händer i världen samt de påverkas mer utav förändringar i vardagen. För familjer med små barn tenderade vårdnadshavarna att uppfatta högre nivåer av stress relaterat till barnets ökade beteendemässiga och känslomässiga utmaningar, vilket delvis också kan bero på den begränsade tillgången till för barnet viktiga resurser och sociala kontakter, för att möta de grundläggande behoven såsom lek. (Zhang et al., 2022) Utöver vårdnadshavarnas oro kring COVID-19 pandemin och den eventuella förlusten av anställning samt social isolering uttryckte många vårdnadshavare oro över de långvariga effekterna av pandemin på barnets utveckling. Vårdnadshavare som arbetade hemma rapporterade en påfrestning på tidshanteringen, resurserna och förmågan att hantera föräldraskapet och dess utmaningar. (Neecee et al., 2020 se Fontanesi et al., 2020)

Barn som upplevde fler psykologiska problem under COVID-19 pandemin var de barn som redan visade problem innan pandemin. Detta stöder hypotesen om att barn med redan existerande sårbarheter är mer benägna att påverkas utav pandemin. Tso et al. (2020) antog även att ojämlikheter kan stärkas mer under pandemin. Barn och familjer med psykisk hälsa, kroniska sjukdomar eller med lägre socioekonomisk status har eventuellt högre mottaglighet att påverkas mer. Vårdnadshavare till barn med särskilda behov rapporterade ökade utmaningar hemma under karantän. Osäkerheten kring pandemin och förändringarna i rutinerna som följd av karantän, kan vara särskilt skadliga för dessa barn. Detta då dessa barn ofta behöver ökad struktur, tydliga förväntningar samt olika tjänster. Dessa vårdnadshavare rapporterade även ökade nivåer av utmattningssymtom och upplevde mindre socialt stöd samt var mer benägna att rapportera negativa förändringar i barnets beteende. (Neecee et al., 2020 se Fontanesi et al., 2020)

Neecee et al. (2020) för fram att bland dem som rapporterade om svårigheter hemma sa majoriteten att det mest utmanande var att inte kunna lämna hemmet samt att balansera arbetet och omsorgen av barnen då daghemmen var stängda. Andra utmaningar vårdnadshavarna upplevde var förändringarna i rutinerna, att känslomässigt stödja familjen samt att aktivera barnen. Det framkom även att vårdnadshavarnas största oro var oron för sig själva och barnets fysiska och psykiska hälsa samt de eventuella utmanande beteendeproblemen. En del familjer rapporterade även om den ekonomiska oron och uttryckte oro över pandemins långsiktiga inverkan ifall pandemin skulle fortsätta över en

längre tidsperiod. Familjer uttryckte även oro gällande bristande utbildnings och utvecklingsframsteg. Trots detta rapporterade många vårdnadshavare även positiva aspekter av karantän, såsom möjligheten att spendera mer tid med familjen vilket stärker relationerna inom familjen. (Cantiani et al., 2021)

7.2 Risk- och skyddsfaktorer

De långvariga nedläggningar av daghemmen, de olika åtgärderna för att begränsa viruset samt de eventuella ekonomiska svårigheterna under COVID-19 pandemin kan ha allvarliga konsekvenser för små barn samt påverka relationerna inom familjen negativt. (Tso et al., 2020 se Cluver et al., 2020) I studien av Wang (2021) rapporterade flera vårdnadshavare ökad ångest under pandemin. Detta påverkade barnets socioemotionella kompetens negativt. Wang (2021) för även fram att barn reagerade med ökad gråt, försämrade matvanor, sömnsvårigheter, trots, raseriutbrott samt separationsångest redan i början av karantänen.

Tso et al. (2020) för fram att risken för beteendestörningar anses vara högre hos de barn med särskilda behov, mödrar med psykisk ohälsa, ensamstående vårdnadshavare samt låginkomstfamiljer. Därmed kan man säga att nedläggningar av daghemmen kan vara särskilt förödande för de barn i behov av särskilt stöd på grund av bristande resurser och stöd daghemmen normalt skulle erbjuda. Ett sätt att lindra stressfaktorerna och de negativa effekterna av karantänen kan vara att stärka relationen mellan vårdnadshavarna och barnen. Detta då en bra relation är en av de viktigaste sociala faktorerna för att främja barnets utveckling men är också avgörande för barnets sociala, emotionella och kognitiva utveckling. En bra relation mellan vårdnadshavarna och barnen visade ha en positiv inverkan på barnets psykiska hälsa samt skyddar dem från de eventuella negativa följderna av förändringarna i den yttre miljön som följd av COVID-19 pandemin. Därmed kan man säga att det är viktigt att små barn i karantän får vara tillsammans med sina vårdnadshavare (Wang, 2021). Tso et al. (2020) för även fram att interaktionen mellan vårdnadshavarna och barnen var till fördel för att minska barns psykosociala problem och vårdnadshavarnas stress under pandemin. Resultaten från studien ger bevis för att den negativa effekten av COVID-19 pandemin påverkar vårdnadshavarnas välbefinnande och barns sociala färdigheter samt anpassningssvårigheter negativt.

Vårdnadshavarna rapporterade att de uppskattade mer tiden med sina barn under karantänen samt att karantänen ökade möjligheten att interagera mer med sina barn. Vårdnadshavarna uppmuntrade även sina barn att delta mer i olika hushållssysslor. Zhang et al. (2022) för fram att karantänens längd påverkade kopplingen mellan familjens socioekonomiska status och auktoritärt föräldraskap. Styrkan i denna koppling var starkare för familjer med längre karantän än de med kortare karantän. Även om familjens socioekonomiska status var negativt associerad med barnets ångestsymtom genom dess negativa association med auktoritärt föräldraskap oavsett karantänens längd var styrkan i sambandet starkare för familjer med längre karantänstid.

Cantiani et al. (2021) för fram att bland kliniska, sociodemografiska och miljöfaktorer som kan påverka graden av känslomässiga och beteendemässiga problem under COVID-19 pandemin verkade redan existerande sårbarhet för internaliseringsproblem fungera som en riskfaktor. Skribenterna fann en signifikant skillnad i de förklaringar som gavs till barnen om pandemin, vilket visar att barn med särskilda behov var mer benägna att inte få någon förklaring alls gällande COVID-19 pandemin. Det framkom även att desto fler förklaringar barnen fick om pandemin, desto större var ökningen av ångest/depressionsproblem. En signifikant skillnad hittades även gällande moderns arbete under nedstängningen, vilket visade att mödrar till typiskt utvecklade barn var mer benägna att fortsätta att gå till sin arbetsplats under nedstängningen jämfört med mödrar till barn med särskilda behov, som var mer benägna att vara arbetslösa/hemmafruar. Gällande miljövariabler för skribenterna fram att miljön där barnet tillbringade karantänen påverkade de psykologiska problemen där antalet rum och mer fysiskt utrymme fungerade som en skyddande faktor. Kontakt med daghemmet (t.ex. via videosamtal) fungerade även som en skyddande faktor. Tvärtemot skribenternas förväntningar var de negativa effekterna av COVID-19 nedstängning på barns känslomässiga beteendeprofiler inte mer uttalad för de barn med risk för neuroutvecklingsstörningar jämfört med typiskt utvecklade barn.

Enligt Neece et al. (2020) rapporterade vårdnadshavarna olika coping-strategier där de vanligaste var att införa beteendestrategier och rutiner men också att delta i roliga aktiviteter med familjen. En del familjer rapporterade att de inte använde några specifika coping-strategier. Cantiani et al. (2021) betonar vikten av att stödja vårdnadshavare med strategier som gör det möjligt för dem att korrekt kommunicera med sina barn om

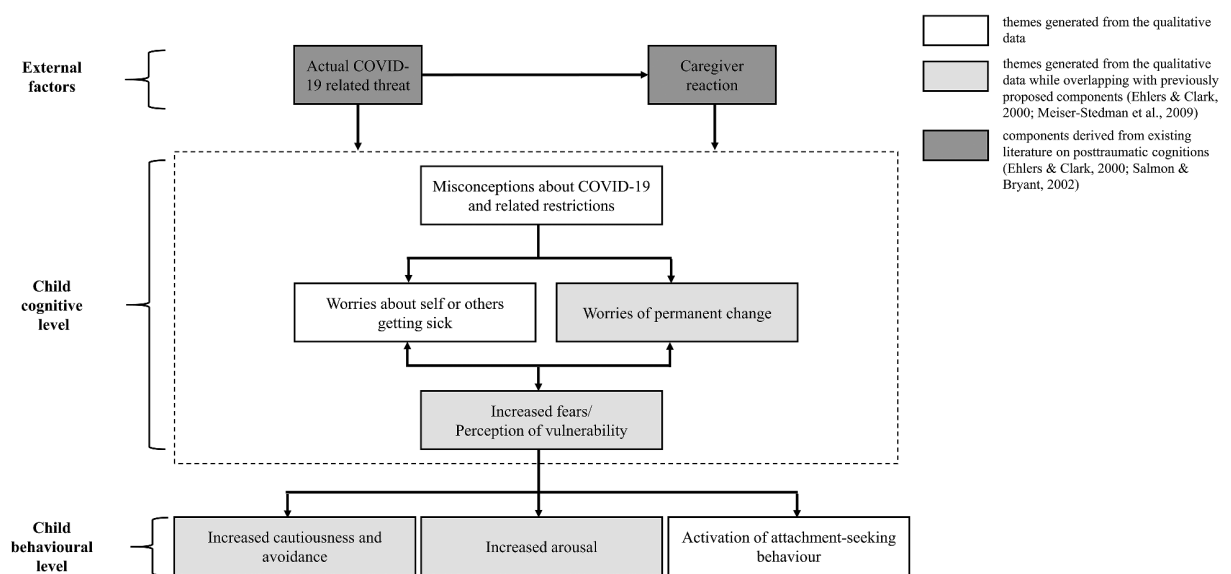
pandemin. Kvantiteten och kvaliteten på informationen bör ta hänsyn till barnets ålder och nivå av förståelse. Foley et al. (2021) för fram att familjebaserade insatser kan vara den mest effektiva för att lindra pandemins negativa inverkan på barns anpassning. I resultaten framkom även behovet av att stödja vårdnadshavare i deras ansträngningar att tillhandahålla en stabil hemmiljö.

7.3 COVID-19 pandemins inverkan på barn inom småbarnspedagogiken

För att minska spridningen av COVID-19 infördes åtgärder som nedstängning av barnomsorgen samt social distansering. På grund av stängning av barnomsorgen var många barn tvungna att stanna hemma under en längre period och hade därmed minimal interaktion med jämnåriga kamrater på daghemmet. Detta är problematiskt med tanke på att kamratkontakter under barndomen är oerhört viktigt för barnets välbefinnande. (Tso et al., 2020 se Rubin et al., 2013) Resultaten i studien av Cantiani et al. (2021) bekräftade den negativa effekten av nedstängning på små barns känslor och beteende samt betonar behovet av strategiska tillvägagångssätt. Detta är särskilt viktigt för de barn som är mer känsliga och med eventuellt redan existerande utmaningar.

Även om den objektiva nivån av hot mot COVID-19 exponeringen varit olika mellan länderna, verkar små barn ha liknande oro. Resultaten i studien av Vasileva et al. (2021) visar att små barns tankar och oro kan uttryckas på kognitiva och beteendemässiga nivåer. Resultaten tyder på att små barn kan överskatta risken att insjukna i COVID-19 viruset på grund av missuppfattningar om orsakssamband. Orsaken till detta kan vara barns begränsade kunskap och förmåga att förutse konsekvenser. Skribenterna ansåg även att barns oro och den upplevda sårbarheten påverkade barnets beteende negativt. Vasileva et al. (2021) för även fram att små barn hade svårt att förstå och acceptera varför restriktionerna fanns. På den kognitiva nivån kan barns missuppfattningar om viruset och/eller restriktionerna leda till en överskattning av risken att bli sjuk t.ex. att man alltid blir sjuk då man går ut eller inte följer restriktionerna. Därmed ökar oron för att själv eller att andra ska insjukna i COVID-19 viruset eller att man alltid dör om man blir smittad av viruset. Pedagogerna observerade även ökad försiktighet gällande social distansering och hygienåtgärder. Barnen visade även förändrade beteenden t.ex. ökad handtvätt eller höll avstånd och krävde att andra också skulle göra det. Dessutom märkte pedagogerna att

barnen undvek platser, aktiviteter och samtal relaterade till COVID-19 pandemin. Barnen var även oroliga över att återgå till daghemmet då restriktionerna lättade. Några pedagoger rapporterade även att barnen visade ett ökat anknytningsökande beteende samt oro över att förlora sina vårdnadshavare eller andra för barnet viktiga personer och visade därmed ökad klängighet, separationsångest vid lämning till daghemmet och behövde därmed tröstas mer än tidigare. Pedagogerna rapporterade även att barnen kunde gå tillbaka i utvecklingsuppgifter de lärt sig innan pandemin (t.ex. att själv klä på sig) samt att barnens teckningar och lekar kunde inkludera COVID-19 relaterade teman. Barnen återskapade t.ex. social isolering, lekte doktorsroller och lekar där leksaker och människor dog som följd av coronaviruset. Barnens lekar och teckningar hade dock inte alltid negativt innehåll och var därmed inte alltid en indikator på oro. Vårdnadshavarna rapporterade att deras barn blev upprörda över att gå miste om aktiviteter under nedstängningen av daghemmen samt att barnen uttryckt verbal oro för permanent förändring.

Figur 2. Kognitiva och beteendemässiga uttryck för COVID-19 relaterade negativa tankar och oro hos små barn. (Vasileva et al., 2021)

Jämfört med äldre barn, påverkades små barn mer utav pandemin och reagerade därmed starkare med olika beteendeproblem. Studien av Tso et al. (2020) ger bevis på att stängningen av daghemmen förvärrade befintliga ojämlikheter i de familjer med barn som hade särskilda behov, familjer där psykiska störningar förekom eller familjer med ensamstående vårdnadshavare. Dessutom antydde studien även att barn utan särskilda

behov löper större risk för psykosociala problem vilket innebär minskad emotionell, social funktion samt lägre fysisk aktivitetsnivå under COVID-19 pandemin. Studien framförde även att vårdnadshavare till barn med särskilda behov var mer benägna att uppleva förhöjd nivå av oro och stress under den långvariga stängningen av daghemmen. Vårdnadshavare till barn med akuta eller kroniska sjukdomar eller med psykiska störningar var mer benägna att uppleva ökad stress. Noterbart var även att fysiska och psykiska hälsotillstånd hos barn och vårdnadshavare hade en större inverkan på vårdnadshavarnas stress än på den socioekonomiska statusen. Stressen var betydligt högre i de familjer med ensamstående vårdnadshavare, medan familjer med vårdnadshavare som bodde tillsammans upplevde mindre stress oavsett den socioekonomiska statusen.

Vasileva et al. (2021) för fram att insatser bör fokusera på att undervisa och stödja pedagoger och vårdnadshavare att på bästa sätt hjälpa små barn att förstå och bearbeta det som händer i världen och klargöra eventuella missförstånd eller oro ifall likartade situationer uppstår i framtiden. Regelbundna samtal på barnens nivå samt användning av lämpliga material (t.ex. sagoböcker eller animationer) kan hjälpa barnen att förstå bättre och därmed göra korrekta uppfattningar om COVID-19 pandemin.

8 Diskussion

I detta kapitel presenteras en *resultat och metoddiskussion*. I resultatdiskussionen presenteras hur lärdomsprovets syfte och frågeställning besvarats i förhållande till den teoretiska referensramen och tidigare forskning samt bakgrunden. Metoddiskussionen innefattar tankar om den metod som använts inklusive dess för och nackdelar. Slutligen framförs förslag på vidare forskning.

8.1 Resultatdiskussion

Syftet med lärdomsprovet var att ta reda på samt öka kunskapen om hur COVID-19 pandemin och dess följder som olika riktlinjer och restriktioner påverkat de utsatta barnen och familjerna men också hur småbarnspedagogiken påverkats. För att få svar på detta besvarades lärdomsprovets frågeställning; *Hur har pandemin påverkat utsatta barn och familjer inom småbarnspedagogiken?*

8.1.1 Pandemins inverkan på utsatta barn och familjer

47 miljoner barn var instängda i sina hem under COVID-19 pandemin. Foley et al. (2021) och Vasileva et al. (2021) för fram att trots upplevelsen av pandemin skilde sig mellan länderna, var sambandet mellan COVID-19 relaterade familjeupplevelser och anpassningssvårigheter likartade i de olika länderna. Detta trots att det förekom skillnader i nivån av smittospridningen och restriktionerna. Statsrådet (2020) för fram att COVID-19 pandemin orsakat permitteringar och uppsägningar vilket ökade risken för svårigheter med försörjningen. Cantiani et al. (2021) för fram att en del familjerna rapporterade om ekonomisk oro samt oro över pandemins långsiktiga inverkan. Vårdnadshavare som arbetade hemma rapporterade en påfrestning på tidshanteringen, resurserna och förmågan att hantera föräldraskapet. (Neecee et al., 2020 se Fontanesi et al., 2020) Tso et al. (2020) och Wang (2021) för fram att pandemin och dess åtgärder medfört skadliga effekter på det psykosociala välbefinnandet hos små barn samt deras vårdnadshavare. Zhang et al. (2022) för fram att en stressfaktor för små barn under karantän var vårdnadshavarnas eventuellt försämrade psykiska hälsa. Foley et al. (2021) för fram sambandet mellan COVID-19 sociala störningar och barns ökade nivåer av problembeteenden vilket kan förklaras av vårdnadshavarnas eventuellt försämrade mentala hälsa. Vasileva et al. (2021) för även fram att barns tankar och oro kan uttryckas på kognitiva och beteendemässiga nivåer där Cantiani et al. (2021) för fram att barn visade ökad ångest, aggressiva beteenden samt trotsproblem. Både Tso et al. (2020) och Cantiani et al. (2021) för fram att barn med problematik innan pandemin påverkades mer utav pandemin.

Cantiani et al. (2021) och Wang (2021) betonar att många vårdnadshavare rapporterade positiva aspekter av karantän, såsom möjligheten att spendera mer tid med familjen och ökad möjligheten att kommunicera mer med sina barn.

8.1.2 Småbarnspedagogiken under COVID-19 pandemin

Enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) har varje barn rätt till småbarnspedagogik av hög kvalitet även under undantagstider. Studien av Kuutti et al. (2021) visade att man trots detta inte under undantagstiden våren 2020 kunde garantera att småbarnspedagogiken fortsatte vara utav hög kvalitet.

Tidigare forskning visade att barns deltagande i småbarnspedagogiken minskade markant under våren 2020 då regeringen utfärdade en rekommendation om att vårdnadshavarna skulle hålla hemma sina barn ifall de hade möjlighet till detta. (Saranko et al., 2021) Cantiani et al. (2021) för fram den negativa effekten av nedstängning på små barns känslor och beteende. Tvärt emot skribenternas förväntningar var de negativa effekterna av COVID-19 nedstängningen på barns känslomässiga beteendeprofiler inte mer uttalad för de barn med risk för neuroutvecklingsstörningar, jämfört med typiskt utvecklade barn. En lång frånvaro från småbarnspedagogiken påverkade särskilt de barn i behov av särskilt stöd och olika tjänster. Kuutti et al. (2021) för fram att under undantagstiden har för barnet viktiga tjänster eventuellt varit avbrutna eller getts i mindre omfattning än tidigare vilket har lett till att man inte kunnat säkerställa tillgången till stöd. Detta trots att varje barn enligt lagen om småbarnspedagogik har vid behov rätt till allmänt, intensifierat eller särskilt stöd. (Utbildningsstyrelsen, 2022)

Saranko et al. (2021) för fram att denna tidsperiod krävde utveckling av småbarnspedagogiken samt införande av nya pedagogiska tillvägagångssätt. Den småbarnspedagogiska verksamheten anpassades enligt rekommendationen att ordna verksamheten ute, begränsa samarbetet mellan grupperna, omorganisering av rutinerna samt att öka smågruppsverksamhet. Under våren 2020 gavs inga instruktioner om hur småbarnspedagogiken skulle ordnas för de barn som var hemma. Familjerna hemma fick möjligheten till t.ex. elektronisk kontakt med daghemmet samt tillgång till videoförmedlad verksamhet. Cantiani et al. (2021) för fram att kontakten med daghemmet (t.ex. via videosamtal) fungerade som en skyddande faktor.

Studien av Tso et al. (2020) ger bevis på att stängningen av daghemmen förvärrade befintliga ojämlikheter i de familjer med barn som hade särskilda behov, familjer där psykiska störningar förekom eller familjer med ensamstående vårdnadshavare. Detta är viktigt att lyfta fram då småbarnspedagogiken enligt Grunden för planen för småbarnspedagogik (2022) bör främja jämlikhet och likabehandling samt förebygga marginalisering.

8.1.3 Barns delaktighet inom småbarnspedagogiken

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter har varje barn rätt att bli hörd och att uttrycka sina åsikter i frågor som berör dem (Heikkilä et al., 2020 se Horgan et al., 2017; Turja & Vuorisalo, 2018), men också få uppleva känslan av att tillhöra en gemenskap (Heikkilä et al., 2020 se Kangas & Brotherus, 2017; Salonen et al., 2018; Venninen et al., 2014). I samband med kriser blir barns position extra sårbar (Heikkilä et al., 2020 se Amri et al., 2017; Last 1994; UNISDR 2015). Under kriser riskerar barn att bli särskilt beroende av vuxna och därmed riskerar barns möjligheter att bli sedda och hörda (Heikkilä et al., 2020 se Last 1994; Anderson 2005). Absetz et al. (2021) för fram att barn har begränsade möjligheter att framföra sina synpunkter och påverka beslut och handlingar som berör dem. Detta påverkas till exempel av barnets utvecklingsnivå samt att barnet är beroende utav vuxna. I studien av Sevón et al. (2021) framkom oro gällande detta då delaktighet till stor del bygger på verbal interaktion där de minsta barnen ofta blir obeaktade.

Småbarnspedagogiken har som uppgift är att främja förverkligandet av barns delaktighet. I Grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018) framkommer det att man bör sträva efter barnets deltagande i planering, genomförande och utvärdering av den småbarnspedagogiska verksamheten enligt barnets ålder och utveckling. Förverkligandet av delaktigheten bör ske dagligen samt medvetet där man strävar efter att värdera demokrati, jämlikhet och barns rättigheter. (Sevón et al., 2021) Kuutti et al. (2020) för fram att då barnantalet minskade inom småbarnspedagogiken under pandemin fick pedagogerna möjlighet att individuellt uppmärksamma varje barn och lyssna på deras önskemål samt involvera dem i planeringen av den småbarnspedagogiska verksamheten. Detta gav även möjligheten till att individuellt öva på olika färdigheter. Med tanke på barns delaktighet inom småbarnspedagogiken anser jag det är viktigt att beakta både Harts och Shiers delaktighetsmodeller. Detta då dessa modeller går att anpassa till småbarnspedagogiken då Shiers modell utgår från pedagogens perspektiv medan Harts modell utgår från barnets perspektiv. Syftet med Harts delaktighetsstegen är att använda det som ett redskap för att identifiera graden av barns delaktighet vid beslutsfattande medan Shiers delaktighetsmodell behandlar pedagogens sätt att fundera ut på vilken nivå barnets delaktighet ligger.

Slutligen vill jag föra fram att jag anser att forskningsfrågan för detta lärdomsprov var aningen bred och att jag eventuellt borde preciserat frågan. Trots detta anser jag att helheten av lärdomsprovet besvarade syftet och frågeställningen. Jag anser även att lärdomsprovet ger en bild över hur pandemin påverkat de utsatta barnen och familjerna inom småbarnspedagogiken samt att lärdomsprovet bidrar till ökad kunskap om det valda ämnet.

8.2 Metoddiskussion

Jag valde att genomföra en allmän litteraturstudie för att besvara syftet och frågeställningen för detta lärdomsprov. Jag valde att använda mig utav denna metod då jag strävade efter att få ett så brett och givande resultat som möjligt. Detta genom att analysera tidigare forskning inom det valda ämnet från olika länder. En annan faktor som påverkade valet av metod var möjligheten att snabbt och enkelt få fram relevant tidigare forskning då tiden för genomförandet av lärdomsprovet var begränsad. Jag anser även att det valda ämnet är intressant och ett ämne som inte är tillräckligt mycket forskat i samt att målgruppen utsatta barn och familjer bör beaktas mer för att erbjuda dem den hjälp och stöd de behöver vid kriser som COVID-19 pandemin. En annan orsak till valet av metod var då jag slutligen skrev lärdomsprovet ensam. Detta var inte meningen från början då jag började skriva lärdomsprovet med en annan student men vi valde senare att fortsätta skriva på egen hand, vilket kan förklara varför vissa likheter i lärdomsproven förekommer. Från början var det meningen att vi skulle använda intervju som metod där vi skulle intervjua lärare och barnskötare inom småbarnspedagogik för att få deras synpunkter i hur pandemin påverkat småbarnspedagogiken men framförallt de utsatta barnen och familjerna. Jag anser att denna metod skulle varit mer lämplig med tanke på att besvara syftet och frågeställningen för detta lärdomsprov.

Vid tillfället då jag började skriva detta lärdomsprov (2020) själv fanns det inte mycket tidigare forskning om ämnet då COVID-19 pandemin var en ny situation i världen. Detta ledde till att det var utmanande att hitta lämpliga och relevanta vetenskapliga artiklar som uppfyllde inkluderingskriterierna samt hade tillräckligt hög kvalitet efter kvalitetsgranskningen. Detta ledde till att jag tvungen att ändra sökorden vid artikelsökningen. Jag har även under arbetets gång fått gå tillbaka för att göra en ny artikelsökning. Efter att ha genomfört en kvalitetsgranskning av de artiklar jag ansåg vara

relevanta med tanke på lärdomsprovets syfte och frågeställningen inkluderades slutligen sju (7) vetenskapliga artiklar. Dessa artiklar är skrivna mellan år 2020 och 2022 och framför resultat från olika delar av världen. Jag valde att inkludera forskning gjort i olika länder för att öka möjligheten till ett bredare resultat. Sökningen och genomgåendet av de valda artiklarna var mycket tidskrävande. Detta då det insamlade materialet var skrivet på engelska och då jag inte behärskar engelska så bra. I efterhand kan jag konstatera att genomförandet av en allmän litteraturstudie visade sig vara mer krävande än jag hade trott. Vid tillfället då jag började skriva detta lärdomsprovet hoppades jag på att hitta mer tidigare forskning trots att jag var medveten om att det valda ämnet hade forskats lite i.

Jag anser att det skulle varit mer optimalt och givande att använda intervju eller enkät som metod med tanke på syftet och frågeställningen. Detta för att få en mer ingående inblick i upplevelsen av pandemin genom djupare svar och reflektioner om hur pandemin påverkat småbarnspedagogiken samt de utsatta barnen och familjerna. Därmed kunde det varit intressant och givande att intervjua lärarna och/eller barnskötarna inom småbarnspedagogiken eller be dem besvara på enkätfrågor. Det kunde även varit intressant att intervjua eller be vårdnadshavarna besvara frågor för att få en mer realistisk bild om vardagen samt hur barnen och familjerna upplevt COVID-19 pandemin och dess konsekvenser.

Trots detta kan jag säga att jag är nöjd över de vetenskapliga artiklar jag inkluderat i lärdomsprovet. Jag är även nöjd över det resultat jag kom fram till samt anser att detta resultat blev brett och givande samt att jag uppfyllde strävan efter att bidra till ökad kunskap om ämnet.

8.3 Förslag på vidare forskning

COVID-19 pandemin var en ny samhällskris vid tillfället då detta lärdomsprov skrevs och därmed hade lite tidigare forskning gjorts om ämnet. Därmed fanns det relativt lite forskning om hur pandemin påverkat småbarnspedagogiken men framförallt de utsatta barnen och familjerna. Detta är orsaken till att jag anser det är viktigt att forska mera i för att få en bättre inblick i hur barnen och familjerna upplevt pandemin. Detta då det är ett aktuellt men framförallt viktigt ämne samt då barn och familjer är särskilt utsatta under kriser som COVID-19 pandemin.

Ett barn perspektiv och iakttagande av vilka konsekvenser pandemin samt restriktionerna och riktlinjerna har för barn beaktades inte tillräckligt under den inledande delen av coronavirusutbrottet. Jag anser därmed detta vore viktigt att beakta då tidigare forskning visat att COVID-19 pandemin och dess konsekvenser som isolering och nedstängning av daghemmen påverkat negativt barn och familjer. Jag anser även det vore intressant att forska mera om pandemins kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser för barn och familjer.

Jag anser att intervjuer med barn och/eller deras vårdnadshavare skulle vara en optimal metod för att få svar på detta. Även intervjuer med barnskötare och/eller lärare inom småbarnspedagogik skulle vara intressant och givande med tanke på att få svar på hur pandemin påverkat småbarnspedagogiken. Att genomföra en enkätundersökning kunde även varit en relevant metod. Detta då jag anser det skulle vara särskilt intressant att få mer kunskap om hur barn med särskilda behov samt deras familjer upplevt COVID-19 pandemin men också hur småbarnspedagogiken påverkats utav pandemin.

Slutligen vill jag föra fram att jag hoppas detta lärdomsprov motiverar till vidare forskning inom ämnet med syfte att öka kunskap.

Källor

- Absetz, L., Pitkänen, J., Mikkonen, A. & Viitanen, E. (2021). *Lapset kriiseissä- Selvitys lasten haavoittuvuudesta ja asemasta varautumisessa ja häiriötilanteissa*. ISSN 1459-9392:36. Pelastakaa lapset ry. Tillgänglig: https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2022/01/28104706/lapset_kriiseissa_selvitys_2021.pdf
- Ahonen, A. & Pesonen, T., (2020). *Koronakriisin vaikutukset varhaiskasvatukseen*. Tillgänglig: <https://www.talentia.fi/wp-content/uploads/2020/04/Koronakriisin-vaikutukset-varhaiskasvatukseen.pdf>. Hämtad: 8.10.2020
- Cantiani, C., Dondena, C., Capelli, E., Riboldi, E.M., Molteni, M. & Riva, V. (2021). Effects of COVID-19 Lockdown on the Emotional and Behavioral Profiles of Preschool Italian Children with and without Familial Risk for Neurodevelopmental Disorders, *Brain Sci.* vol. 11(4), DOI: 10.3390/brainsci11040477
- Foley, S., Badinlou, F., Brocki, K.C., Frick, M.A., Ronchi, L. & Hughes, C. (2021). Family Function and Child Adjustment Difficulties in the COVID-19 Pandemic: An International Study. *Int J Environ Res Public Health*, vol. 18(21), DOI: 10.3390/ijerph182111136
- Forsberg, C. & Wengström, Y. (2014). *Att göra systematisk litteraturstudie – Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. (3 uppl.) Stockholm: Natur och kultur.
- Forskningsetiska delegationen (TENK). (2014). *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*. Tillgänglig: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf Hämtad: 5.4.2022
- Harry Shier, Vågar till delaktighet: Öppningar, möjligheter och skyldigheter. (Original artikeln: Parthways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations. A New Model for Enhancing Children's Participation in Decisionmaking, in line with Article 12.1 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. *Children&Society* Volume 15(2001) pp.107-117). Översatt till svenska genom projektet Egen växtkraft-Barns och ungdomars delaktighet, självbestämmande och frigörelse. Handikappförbunden. Tillgänglig: https://www.harryshier.net/docs/Shier-Vagar_till_delaktighet.pdf
- Heikkilä, M., Furu, A-C., Hellman, A., Lillvist, A. & Rantala, A. (2020). *Barns deltagande i förskole- och daghemskontext under inledningen av coronavirusets utbrott i Finland och Sverige*. *Barn*, 38 (2), DOI: 10.5324/barn.v38i2.3703 Hämtad: 21.10.2020
- Institutet för hälsa och välfärd (2020). *Coronaviruset COVID-19*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/sjukdomar-och-bekampning/sjukdomar-och-sjukdomsalstrare-a-o/coronaviruset-covid-19>. Hämtad: 15.2.2022

- Institutet för hälsa och välfärd (2022a). *Coronavirustest*.
Tillgänglig:<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/symtom-och-behandling-coronaviruset/coronavirustest> Hämtad: 16.2.2022
- Institutet för hälsa och välfärd (2022b). *Coronavirussmitta och inkubationstid*.
Tillgänglig:<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/smitta-och-skydd-coronaviruset/coronavirussmitta-och-inkubationstid> Hämtad: 15.2.2022
- Institutet för hälsa och välfärd (2022c). *Smitta och skydd*.
Tillgänglig:<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/smitta-och-skydd-coronaviruset> Hämtad: 16.2.2022
- Jacobsen, D. (2012). *Förståelse, beskrivning och förklaring - introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete* (2 uppl.). Studentlitteratur, Lund.
- Joutsenniemi, K. & Lipponen, K. (2015). *Resilienssi ja posttraumaattinen kasvu*. Suomen Lääkäri Lehti, 70(39). Tillgänglig: https://www.lti.fi/wp-content/uploads/2016/04/Resilienssi_ja_posttraumaattinen_kasvu-2.pdf
- Karila, K. (2016). *Vaikuttava varhaiskasvatus -Tilannekatsaus toukokuu 2016, Raportit ja selvitykset*. Tillgänglig: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf. Hämtad: 30.9.2020
- Kuutti, T., Kahila, S. & Sajaniemi, N. (2021). *Pedagogiikka poikkeusaikana -päiväkotien varhaiskasvatushenkilöstön kokemuksia pedagogiikan toteutumisesta COVID-19 pandemian aikana*. ISSN 2323-7414. Itä-Suomen yliopisto.
Tillgänglig: <https://journal.fi/jecer/article/view/114177/67376>
- Lagen om småbarnspedagogik* (540/2018) Finlex. Tillgänglig:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2018/20180540> Hämtad: 8.10.2020
- Lunds kommun (2022). *Barns delaktighet och inflytande*. Tillgänglig:
<https://lund.se/personalingangen/for-dig-som-arbetar-inom-forskola-och-skola/naturskolan/pedagogiska-aktiviteter/barns-delaktighet-och-inflytande>
- Neece, C., McIntyre, L.L. & Fenning, R. (2020). Examining the impact of COVID-19 in ethnically diverse families with young children with intellectual and developmental disabilities. *J Intellect Disabil Res*, vol. 64(10), DOI: [10.1111/jir.12769](https://doi.org/10.1111/jir.12769)
- Nivala, E. (2021). *Osallisuuden vahvistaminen yksinäisyyden ehkäisemisenä varhaiskasvatuksessa*. ISSN 2323-7414. Early Childhood Education Association Finland. Tillgänglig: <https://journal.fi/jecer/article/view/114149/67348>

- Riskhandboken – barnhälsovården för professionen (2019). *Identifiera skydds- och riskfaktorer*. Tillgänglig: <https://www.rikshandboken-bhv.se/metoder--riktlinjer/identifiera-skydds--och-riskfaktorer/>. Hämtad: 26.11.2020
- Saranko, L., Alasuutari, M. & Sulkanen, M. (2021). *Varhaiskasvatuspalvelut koronapandemian aikana*. ISSN 2737-0046. Jyväskylän Yliopisto. Tillgänglig: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/75197/JYU_Reports_2_978-951-39-8614-8_jyx.pdf?sequence=7&isAllowed=y
- Sevón, E., Hautala, P., Hautakangas, M., Ranta, M., Merjovaara, O., Mustola, M. & Alasuutari M. (2021). *Lasten osallisuuden jännitteet varhaiskasvatuksessa*. ISSN 2323-7414. Early Childhood Education Association Finland. Tillgänglig: <https://journal.fi/jecer/article/view/114152/67351>
- Statsrådet (2020). *Barns och ungas välfärd i eftervården av coronakrisen- Rapport från coronaarbetsgruppen inom barnstrategiarbetet om tillgodoseende av barns rättigheter*, Statrådets publikationer 2020:26. Tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162380/VN_2020_26.pdf?sequence=7&isAllowed=y Hämtad: 2.9.2020
- Tso, W.W.Y., Wong, R.S., Tung, K.T.S., Rao, N., Fu, K.W., Yam, J.C.S., Chua, G.T., Chen, E.Y.H., Lee, T.M.C., Chan, S.K.W., Wong, W.H.S., Xiong, X, Chui, C.S., Li, X., Wong, K., Leung, C., Tsang, S.K.M., Chan, G.C.F., Tam, P.K.H., Chan, K.L., Kwan, M.Y.W., Ho, M.H.K., Chow, C.B, Wong, I.C.K., & Lp, P. (2020). Vulnerability and resilience in children during the COVID-19 pandemic, *Eur Child Adolesc Psychiatry* vol. 31(1), <https://doi.org/10.1007/s00787-020-01680-8>
- Utbildningsstyrelsen. (2022). *Grunden för planen för småbarnspedagogik*. Tillgänglig: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Grunderna_for_planen_for_smabarnspedagogik_2022_0.pdf
- Vasileva, M., Alisic, E., De Young, A. (2021). COVID-19 unmasked: preschool children's negative thoughts and worries during the COVID-19 pandemic in Australia. *Eur J Psychotraumatol*, vol. 12(1), DOI: 10.1080/20008198.2021.1924442
- Wang, F.Y. (2021). The moderating effect of parent-child relationship on children's mental health during COVID-19 quarantine, *Chinese Sociological Review*, vol. 54(1), DOI: [10.1080/21620555.2021.2004377](https://doi.org/10.1080/21620555.2021.2004377)
- Willman, A., Stoltz, P. & Bahtsevani, C. (2006). *Evidensbaserad omvårdnad- en bro mellan forskning och klinisk verksamhet*. (2 uppl.). Studentlitteratur: Lund.
- Zhang, L., Cao, H., Lin, C. & Ye, P. (2022). Family socio-economic status and Chinese Preschoolers' anxious symptoms during the COVID-19 pandemic: the roles of parental investment, parenting style, home quarantine length, and regional pandemic risk. *Early Child Res Q*, vol. 60(3), <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2022.01.007>

Bilagor

Bilaga 1. Checklistor för kvalitetsgranskning

Checklista för kvalitativa artiklar (Forsberg & Wengström 2013, s. 206-210)

A. Syftet

Beskrivs syftet med studien?	Ja/Nej
Beskrivs det vilken kvalitativ metod som använts?	Ja/Nej
Är designen av studien relevant för att besvara frågeställningen?	Ja/Nej

B. Undersökningsgrupp

Är urvalskriterier för undersökningsgruppen tydligt beskrivna? (Inklusions- och exklusionskriterier ska vara beskrivna.)	Ja/Nej
Beskrivs det var undersökningen genomfördes?	Ja/Nej
Urval – finns det beskrivet var, när och hur undersökningsgruppen kontaktades?	Ja/Nej
Finns det beskrivet vilka urvalsmetoder som användes?	Ja/Nej
Beskrivs undersökningsgruppen (Ålder, kön, social status samt annan relevant demografisk bakgrund)?	Ja/Nej
Är undersökningsgruppen lämplig?	Ja/Nej

C. Metod för datainsamling

Är fältarbetet tydligt beskrivet (var, av vem och i vilket sammanhang skedde datainsamling)?	Ja/Nej
Beskrivs metoderna för datainsamling tydligt?	Ja/Nej
Anges datainsamlingsmetod?	Ja/Nej
Är data systematiskt samlade (finns intervjuguide/studieprotokoll)?	Ja/Nej

D. Dataanalys

Är begrepp, teman och kategorier utvecklade och tolkade?	Ja/Nej
Är analys och tolkning av resultat diskuterade?	Ja/Nej
Är resultaten trovärdiga (källor bör anges)?	Ja/Nej

Är resultaten pålitliga (undersökningens och forskarens trovärdighet)?	Ja/Nej
Finns stabilitet och överensstämmelse (är fenomenet konsekvent beskrivet)?	Ja/Nej
Är resultaten återförda och diskuterade med undersökningsgruppen?	Ja/Nej
Är de teorier och tolkningar som presenteras baserade på insamlade data (finns citat av originaldata, summering av data medtagna som bevis för gjorda tolkningar)?	Ja/Nej

E. Utvärdering

Kan resultaten återkopplas till den ursprungliga forskningsfrågan?	Ja/Nej
Stöder insamlade data forskarens resultat?	Ja/Nej
Har resultaten klinisk relevans?	Ja/Nej
Diskuteras metodologiska brister och risk för bias?	Ja/Nej
Finns risk för bias?*	Ja/Nej
Beskrivs författarens slutsatser?	Ja/Nej
Håller du med om slutsatserna?	Ja/Nej

Maxpoäng: 26

*Svaren poängsattes enligt följande: JA 1 poäng, NEJ 0 poäng *Vid den här frågan poängsattes svaret NEJ 1 poäng, JA 0 poäng.*

Bilaga 2. Kvalitetsgranskning av artiklarna

Nr.	Författare & Databas	Titel & Kvalitet
1	<p>Tso, W.W.Y., Wong, R.S., Tung, K.T.S., Rao, N., Fu, K.W., Yam, J.C.S., Chua, G.T., Chen, E.Y.H., Lee, T.M.C., Chan, S.K.W., Wong, W.H.S., Xiong, X, Chui, C.S., Li, X., Wong, K., Leung, C., Tsang, S.K.M., Chan, G.C.F., Tam, P.K.H., Chan, K.L., Kwan, M.Y.W., Ho, M.H.K., Chow, C.B, Wong, I.C.K., & Lp, P</p> <p>(SpringerLink)</p>	<p><i>Vulnerability and resilience in children during the COVID-19 pandemic</i></p> <p>77,78%</p>
2	<p>Cantiani, C., Dondena, C., Capelli, E., Riboldi, E.M., Molteni, M. & Riva, V</p> <p>(PubMed)</p>	<p><i>Effects of COVID-19 Lockdown on the Emotional and Behavioral Profiles of Preschool Italian Children with and without Familial Risk for Neurodevelopmental Disorders</i></p> <p>81,48%</p>
3	<p>Neece, C., McIntyre, L.L. & Fenning, R</p> <p>(PubMed)</p>	<p><i>Examining the impact of COVID-19 in ethnically diverse families with young children with intellectual and developmental disabilities</i></p> <p>77,78%</p>
4	<p>Foley, S., Badinlou, F., Brocki, K.C., Frick, M.A., Ronchi, L. & Hughes, C</p> <p>(PubMed)</p>	<p><i>Family Function and Child Adjustment Difficulties in the COVID-19 Pandemic: An International Study</i></p> <p>81,48%</p>
5	<p>Wang, F.Y.</p> <p>(Academic Search Elite EBSCO)</p>	<p><i>The moderating effect of parent-child relationship on children's mental health during COVID-19 quarantine</i></p> <p>85,19%</p>
6	<p>Vasileva, M., Alisic, E., De Young, A</p> <p>(Academic Search Elite EBSCO)</p>	<p><i>COVID-19 unmasked: preschool children's negative thoughts and worries during the COVID-19 pandemic in Australia</i></p>

		88,89%
7	Zhang, L., Cao, H., Lin, C. & Ye, P (ScienceDirect)	<i>Family socio-economic status and Chinese Preschoolers' anxious symptoms during the COVID-19 pandemic: the role of parental investment, parenting style, home quarantine length, and regional pandemic risk</i> 85,19%

Bilaga 3. Inkluderade artiklar

Nr.	Författare & årtal	Titel	Syfte	Resultat	Kvalitet
1	Tso, W.W.Y., Wong, R.S., Tung, K.T.S., Rao, N., Fu, K.W., Yam, J.C.S., Chua, G.T., Chen, E.Y.H., Lee, T.M.C., Chan, S.K.W., Wong, W.H.S., Xiong, X, Chui, C.S., Li, X., Wong, K., Leung, C., Tsang, S.K.M., Chan, G.C.F., Tam, P.K.H., Chan, K.L., Kwan, M.Y.W., Ho, M.H.K., Chow, C.B, Wong, I.C.K., & Lp, P 2020	Vulnerability and resilience in children during the COVID-19 pandemic	Att undersöka och identifiera egenskaper hos utsatta barn för att undersöka de negativa effekterna av COVID-19 pandemin. Syftet är att kartlägga faktorer som främjar psykosocialt välbefinnande under pandemin.	Risken för psykosociala problem var högre hos de barn med särskilda behov, och/eller med någon akut eller kronisk sjukdom, mödrar med psykisk ohälsa, familjer med ensamstående vårdnadshavare eller låginkomstfamiljer.	77,78%
2	Cantiani, C., Dondena, C., Capelli, E., Riboldi, E.M., Molteni, M. & Riva, V 2021	Effects of COVID-19 Lockdown on the Emotional and Behavioral Profiles of Preschool Italian Children with and without Familial Risk for Neurodevelopmental Disorders	Att undersöka effekterna av COVID-19 nedstängningen på italienska förskolebarns känslomässiga beteendeprofiler .	Resultaten visade den negativa effekten av COVID-19 nedstängningen på italienska barns känslomässiga och beteendemässiga profiler där barn med tidigare tidigare känslomässiga och beteendemässiga utmaningar påverkades mer.	81,48%
3	Neece, C., McIntyre, L.L. & Fenning, R 2020	Examining the impact of COVID-19 in ethnically diverse families with young children with intellectual and developmental disabilities	Att undersöka effekterna av COVID-19 pandemin i etniskt, språkligt och socioekonomiskt olika familjer med små barn med intellektuella eller	Vårdnadshavare rapporterade att de största utmaning var att vara hemma och ta hand om barnen utan viktiga tjänster. Positiva aspekter som rapporterades var att vara tillsammans med familjen. Vårdnadshavarna uttryckte oro över de	77,78%

			utvecklingsstörningar.	långvariga effekterna av pandemin.	
4	Foley, S., Badinlou, F., Brocki, K.C., Frick, M.A., Ronchi, L. & Hughes, C. 2021	Family Function and Child Adjustment Difficulties in the COVID-19 Pandemic: An International Study	Att undersöka om familjesamt COVID-19 upplevelserna är förknippade med individuella skillnader i barns anpassningssvårigheter.	Upplevelsen av pandemin skilde sig mellan länderna, var sambanden mellan COVID-19 relaterade familjeupplevelser och barns passningssvårigheter likartade.	81,48%
5	Wang, F.Y 2021	The moderating effect of parent-child relationship on children's mental health during COVID-19 quarantine	Syftet var att utforska den sociala och känslomässiga utvecklingen hos små barn under karantänen samt de faktorer som bidrar till eller minskar de negativa effekter på barns psykiska välbefinnande.	Under karantänen uppvisade barn olika problematiska beteenden och finmotoriken samt problemlösningsförmågan försämrades. Barns grovmotorik, sociala färdigheter och socio-emotionella kompetens ökade dock. Vårdnadshavarna rapporterade ökad ångest och oro som visade vara negativt förknippad med barns sociala känslomässiga kompetens. Relationen mellan vårdnadshavarna och barnen har en positiv effekt på barnets välbefinnande.	85,19%

6	Vasileva, M., Alisic, E., De Young, A. 2021	COVID- 19 unmasked: preschool children´s negative thoughts and worries during the COVID- 19 pandemic in Australia	Att undersöka negativa tankar och oro hos barn i förskoleåldern under COVID-19 pandemin.	Pedagogerna uttryckte att barnen hade svårt att förstå orsakssamband och överskattade risken för COVID-19 infektion. Barnen uttryckte även oro att smitta andra samt för permanenta förändringar i vardagen.	88,89%
7	Zhang, L., Cao, H., Lin, C. & Ye, P 2022	Family socioeconomic status and Chinese Preschoolers' anxious symptoms during the COVID-19 pandemic: the role of parental investment, parenting style, home quarantine length, and regional pandemic risk	Att undersöka förmedlingen av familjeinvesteringar och stress processer samt den potentiella förmedlingen av längden på karantän som en kontextualiserande faktor på mikronivå samt undersöka den potentiella förmedlingen av regional pandemisk risk som en kontextualiserande faktor på makronivå.	Studien gav bevis som stöder användbarheten av FSM och FIM under COVID-19 pandemin genom att identifiera unika rollerna för vårdnadshavarnas investeringar och föräldrastil i sambandet mellan familjens SES och barns oroliga symptom samt att längden på karantän medförde kopplingen mellan familjens SES och auktoritärt föräldraskap så att även om familjens SES var negativt associerat med auktoritärt föräldraskap oavsett karantänens längd, var styrkan hos denna förening starkare för familjer med längre karantän.	85,19%